

Echitabu cho Okusuululilwa kwa Yohana Obweébeembezi

Omwaandiki we echitabu echi naayesoomboola nka nikwo ni Yohana, káandi naayegaámba nka nikwo weényini no omuhálila wa Múungu (1:1, 9). Abamanyi béenzi nibazila nka nikwo Yohana óogwo akaba ali omuheémba wa Yeézu (Matayo 10:2; Mariko 3:17). Akaandika káandi Empola Nzima ezo elikwéetwa ahi iziina lyoómwe hamo ne enyaandiko isatu za Yohana.

Echitabu chikaandikwa nke emyáaka makúmi ataanu ha muheleeluko gwa Yeézu kufwa no kuzooka. Obuchilo obwo, Kaizáari oómo óogwo akaba naayétwa Domitiani akaba ali omutwáale okwo Rúumi. Akaba ali enduluhe na akaba naayagalaza kubi Abakristu.

Yohana akabaandikila echitabu echi Abakristu bo omu makelezia musaanzu omuli Asia Eénche, ezo omu buchilo obu nibazeéta Buturuki. Abakristu abo bakaba beene ebyaágalalo biháango bwooli éebyo byaaleteiliilwe no ogwo Domitiani. Bakaágalala habwo kuchiikiliza echigaambo cha Múungu na habwo kumukulaatila Yeézu Kristu.

Yohana akabaándikila abo abone kubatiimbya. Akagaamba nka nikwo begumisilize omu byaágalalo kuhicha aha muhélo (2:7, 11, 17, 26; 3:5, 12, 21). Yaábagaambila nka nikwo beemele habwo kuba ebyaágalalo ebyo ne byo obuchilo buche kwoónka, káandi ha muheleeluko Múungu

alaábachwaáziika ababisa báabo bóona (22:10-15). Kweégumisiliza nikubaha emigisa miháango.

Yohana akabona amagaambo aga omu meezaho nke ebilóoto butúnu ha meesóge. Amagaambo méenzi omu chitabu echi nigagaámbwa aha luméeneko. Nko okususanisa, omulyaango gwo kubaanza (1:12) Yohana naabona otukóondo musaanzu twe ezaháabu two kutelekamo omwo emuli. Ahaakulaatiile, nitugaambilwa nka nikwo ensoonga ye ebiintu nyini ni buli eémo neeyemeelelela ekelezia eémo. Ahali ezi méenko zo okubaanza nituboneswa kuzunwa tubone kusoombookelwa kuzima ahaleéza omu chitabu echi.

Yohana naasoomboola empola ze echitabu echi

¹ Oku no okusuululilwa habwa Yeézu Kristu óokwo akahaabwa na Múungu, abone kwoóleka abazáana boómwe amagaambo áago galikween-delwa kubaho no kubonwa obu zuba zuba. Yeézu náwe akasiindika maléeka* woómwe aleéte okusuululilwa okwo hali ínye Yohana, omuzána woómwe.

² Ínye niinyatula buli chiintu éecho nkabona habwe echigaambo cha Múungu no obwaátuzi bwa amazima habwa Yeézu Kristu.

³ Múungu naabafúuha abaantu bóona áabo abalaasomela bazeenzi báabo amagaambo go obubáasi obu. Káandi naabafúuha áabo abaleékomya no kuchikoondookela éecho echaayaandikilwe omwo, habwo kuba obuchilo bwa amagaambo ago kubaho buli héehi.

* **1:1 1:1 Maléeka:** Habwo obusoomboozi bwooli osome *Obusoomboozi habwa Amagaambo Agagumile*.

Empola aha makelezia musaanzu

⁴ Ínye Yohana niimbaandikila olwaandiko olu íimwe abahaéemba ba Yeézu ba makelezia musaanzu áago agali omuli Asia Eénche.[†]

Niimbeendeza embabazi no obuhóolo kuluga hali Múungu óogwo aliho, akaba abáho, na alyaábaho, no kuluga ha Myooyo musaanzu ezili omu méeso ge chitébe cho obutégeki cha Múungu,

⁵ no kuluga hali Yeézu Kristu. Ogwo niwe lubona omweésigwa. Akaba ali omutábani wo obuzigeezo ha kuzoolwa kuluga omu bafwiile no omutégeki wa abakáma bóona abo omu nsi.

Yeézu naatweénda no kutuchuúngula kuluga omu biheno byéetu, omu kulabila aha kufwa kwoómwe ha bwéetu.

⁶ Atukozile tube obukáma bwa abagabe, tubone kumukolela Múungu, óogwo ali Íise. Yeézu aábe ni ikuzo no obuhicha, obucha no obuchiile. Am-ina.[‡]

⁷ Muléebe! Alyéeza ali omu bwíile!

Abaantu bóona balyaámubona, no obu abo abaamuchumisile ichúmu.

Endími zóona omu nsi zilyaáyalama habwa weényini.

Amazima, bilyáaba bityo. Amina.

⁸ Omukáma Múungu naagaámba aáti, “Ínye nínye Alufa na Omega.[§] Ínye ndiho, nkaba

[†] **1:4 1:4 Asia Eénche:** Echaalo echi chikaba chili omu nsi éezo ebilo ebi niheétwa Buturuki. [‡] **1:6 1:6 Amina:** Eyina ensoonga ya amazima no obweétegeezi. **1:7 1:7** Osome Danyéeli 7:13.

1:7 1:7 Osome Zakaria 12:10. **§ 1:8 1:8 Alufa na Omega:** Omu Chiyunani, *Alufa* ne enyuguta yo kutaándika omu nyúguta ze Chiyunani. *Omega* ne enyuguta yo omuhélo.

mbaho, na ndyaábaho. Ínye ndi Omuzizi wa Byóona.”

Yohana naamubona Kristu omu meezaho

⁹ Ínye Yohana ndi omwiikiliza muzeenzi wáanyu omu kukwaátaangana na Yeézu. Niinkoba hamo neemwe omu byaágazazo no omu bukáma bwoómwe no okweégumisiliza. Ínye nkaba ntweelwe omu iziinga éelyo lilikwéetwa Patimo, habwo kulaanga echigaambo cha Múungu no kwaátula amazima habwa Yeézu.

¹⁰ Echilo chimo cho kumulámya Omukáma Yeézu, Omwooyo gwa Múungu gwaánhanaantukila. Ahonyini, enyuma yaanze naahulila iláka liháango nke lye echikuli.

¹¹ Iláka elyo likagaamba, “Yaandika omu chitabu amagaambo góona áago olaabona. Niho ochisiíndike echitabu echo aha makelezia musaanzu ago agali omu maboma ga Efeso, Simurina, Pergamumu, Thiatira, Saridi, Filadelifia, na Laodisia.”

¹² Mbwéenu, naáhiinduka mbone kuleeba iláka elyo elilikuhooya neenye. Obuchilo bu naáhiindikile, naábona otukóondo musaanzu twe ezaháabu two kutelekaho emuli. ¹³ Ahagáti yo otwo tukóondo, naábona omuuntu nka Mutábani wo Omuuntu.* Azweele enkaanzu ndeehi no kweéboha omusipi gwe ezaháabu omu kalezi.

¹⁴ Omútwe gwoómwe ni isóke lyoómwe bik-aba nibyeéla nka amooya galikwéela, káandi

* **1:13 1:13 Mutábani wo Omuuntu:** Habwo obusoombooji bwooli osome *Obusoombooji habwa Amagaambo Agagumile* na Danyéli 7:13.

nibyeéla pee! Améeso goómwe gakeengelela nke echeengéezi cho omulilo.

¹⁵ Amagulu goómwe gakaba gali nke emiliinga éezo ekuusilwe bwooli, nko oóti eyokizwe no kwéezwa omu luhiiza lwo omulilo. Iláka lyoómwe likaba ni nka améenzi agali méenzi áago galikuzela omu ihoolola.

¹⁶ Akaba ayina enyenyéezi musaanzu omu ngalo yoómwe eyo obúlyo. Olubaadi lwo obwózi enkási zóona ibili lukaba niluluga omu kanwa koómwe. Obuso bwoómwe bukaba nibweengelela ha magala nko omusana gwi izóoba lyo omu iháangwe.

¹⁷ Obuchilo naámubwéene, naámugwa omu magulu goómwe nko omuuntu afwíile. Náho yaantáho omukóno gwoómwe gwo obúlyo, yaángaambila aáti, “Otatiina! Ínye nínye Obutaándiko no Omuhélo.

¹⁸ Ínye nínye obulami! Nkaba nfwiile, náho léeba, ndi omulame wo obucha no obuchiile! Káandi nnyina enchiínguzo zo Olufu na Kuzimu.[†]

¹⁹ “Mbwéenu, ogaandike amagaambo áago waábona, áago agaliho óobu nyini na áago agaliíza obuchilo obuliheleeluka.

²⁰ Okabona enyenyéezi musaanzu omu ngalo yaanze yo obúlyo, no otukóondo musaanzu twe ezaháabu two kutelekaho emuli. Mbwéenu, ensoonga ye echihwe echi niyo ezi, otukóondo musaanzu óotwo okabona na amakelezia musaanzu, ne ezo enyenyéezi musaanzu ni bamaléeka baázo.”

[†] **1:18 1:18 Kuzimu:** Habwo obusoomboozi bwooli osome *Obusoomboozi habwa Amagaambo Agagumile.*

2

Olwaandiko aha baantu be ekelezia ya Efeso

¹ Niho omuuntu ogwo nka Mutábani wo Omuuntu yaázeendelela kugaamba amagaambo aga, “Omwaandikile maléeka we ekelezia ya Efeso, omusoomboolele nka nikwo,

“Ebyo nibyo ebigaambo byo ogwo akwaasile enyenyéezi musaanzu omu ngalo yoómwe yo obúlyo, óogwo alikulibata ahagáti yo otukóondo musaanzu twe ezaháabu two kutelekaho emuli.

² “Niinsoomboókelwa ebikolwa byáanyu, echífu chéenyu no okweeyomeleza kwéenyu. Káandi niinsoomboókelwa nka nikwo timukukobana na abaantu abaheni. Mukabaleenga abo abalikweéyeta nka nikwo ne entumwa, kási tibo, mwaákugula nka nikwo bakaba bali ababéehi.

³ Káandi, mwaagaleéle bwooli habwi izíina lyaanze, náho mweeyomeliíze, na timukalemilwe.

⁴ “Náho, nnyina echigaambo ha bwaáwe, nka nikwo waálekile engoonzi zaawe ezo kubaanza.

⁵ Mwiizuke nka nikwo óokwo mukaba muli, obuchilo mutakagwiile. Mbweenu mutamwe no kulekelela ebiheno byáanyu no kumuhiindukila Múungu! Mukole óokwo mwaákozile obuchilo obwo. Náho kamulaayáanga kutamwa ebiheno byáanyu, niinyíza kukeéhaho akakóondo káanyu kuluga ha bwiikalo bwaáko.

⁶ Náho íwe oyina echigaambo echi: Noobita-mwa ebikolwa bya Abanikolai,* éebyo neenye

* **2:6 2:6 Abanikolai:** Bakaba bali embága ye edíini éezo ekaba neekulaatila emizeenzo mibi na ameégeso ge ebisuba.

ndikutamwa.

⁷ “Óogwo ayina amatwi, ahulile amagaambo áago Omwooyo Mutakatíifu alikugaambila amakelezia. Omuuntu óogwo alaasiinga, niimmubonesa kulya emisumo yo omuti ogutuha obulami. Omuti ogwo guli Omu Butúulo bwo Kunulilwa bwa Múungu.”

Olwaandiko aha baantu be ekelezia ya Simurina

⁸ “Omwaandikile maléeka we ekelezia ya Simurina, omusoomboolele nka nikwo,

“Ebyo nibyo ebigaambo byo ogwo ali owo Obutaándiko no Omuhélo, akafwa, no óobu káandi ali mwooyo!

⁹ “Niinsoomboókelwa ebyaágalalo byáanyu no obuhabi bwáanyu. Náho mazima ímwe muli abahíte! Káandi niinsoomboókelwa ebilogweezo éebyo balikugaamba ha bwéenyu, boónyini áabo nibeeyeta Abayahudi, náho tibo. Aba na abaheémba bi isomelo li Isitáani.[†]

¹⁰ Otatiina ebyaágalalo éebyo biliiza ahali ímwe. Niinkugaambila Isitáani lilaabata bazeenzi báanyu omu ibóhelo libone kubaleengesa, neemwe nimwaagalala ebilo ikúmi. Náho mube abeésigwa hali íinye no óobu kuhicha kufwa, neenye niimbáha ensiimi yo obulamj bwo bucha no buchiile.

¹¹ “Óogwo ayina amatwi, ahulile amagaambo áago Omwooyo Mutakatíifu alikugaambila amakelezia. Omuuntu óogwo alaasiinga,

2:7 2:7 Osome Okubaanza 2:9. [†] **2:9 2:9** *Isitáani*: Habwo obusoomboozi bwooli osome *Obusoomboozi habwa Amagaambo Agagumile*.

talihutaazwa no obuche bwa káti no olufu lwa kábili.”

Olwaandiko aha baantu be ekelezia ya Pergamumu

¹² “Omwaandikile maléeka we ekelezia ya Pergamumu, omusoomboolele nka nikwo,

“Ebyo nibyo ebigaambo byo ogwo ayina olubaadi lwo obwóози enkási zóona ibili.

¹³ “Íinye niinsoomboókelwa ahaantu áaho oyikala, na niho áaho Isitáani lilikutégeka abaantu. No óobu bityo, nimuzeendelela kunyikiliza. No óobu obuchilo obwo lubona waanze omweésigwa Antipasi ayaáyisilwe omu muzihwa gwéenyu óogwo Isitáani lituúla, timulaanyogile nka nikwo muli abaheémba baanze.

¹⁴ “Náho, nnyina echigaambo hali íiwe, nka nikwo omuli ímwe, baliho abáandi áabo balikukulaatila ameégeso ga Balaamu. Balaamu ogwo niwe ayaamweégesize Balaki kubakoonga koonga Abaiziraeli, babone kukola ebiheno byo kulya ebyookulya éebyo ebisohozibwe echitáambo aha bisusano no kukola obuseégu.‡

¹⁵ Habwa akazeendele ako nyini, balimo abáandi áabo balikukulaatila ameégeso ga Abanikolai.

¹⁶ Mbweenu mutamwe no kubilekelela ebiheno byáanyu, mumuhiindukile Múungu! Kamulaayáanga, ndéeza ha bwiila mbone kulwaana na abaantu abo kwo olubaadi óolwo olulikuluga omu kanwa kaanze.

2:11 2:11 Osome Okusuululilwa 20:14. ‡ **2:14 2:14** *Obuseégu:* Aháandi no *obusiihani* nali *obusaambani*. Osome Okubala 22:1–25:3; 31:16.

¹⁷ “Óogwo ayina amatwi, ahulile amagaambo áago Omwooyo Mutakatífu alikugaambila amakelezia. Omuuntu óogwo alaasiinga, niimmuha omugabo gwe ehookulya cha mana§ éezo eseleekilwe. Káandi niimmuha ibáale lilikwéela. Aha lugulu yi ibáale elyo nihaba haandikilwe iziina lisha. Táliho omuuntu óogwo ayaalimanyile elyo iziina, náho weényini weénka óogwo alaaliinaankula elyo ibáale.”

Olwaandiko aha baantu be ekelezia ya Thiatira

¹⁸ “Omwaandikile maléeka we ekelezia ya Thiatira, omusoomboolele nka nikwo,

“Ebyo nibyo ebigaambo byo ogwo Mutábani wa Múungu,* óogwo ayina améeso galikweéngelela nko omulilo, na amagulu go kweengelela nke emiliinga éezo ekuusilwe bwooli.

¹⁹ “Niinsoomboókelwa ebikolwa byáanyu, engoonzi záanyu, okwiikiliza kwáanyu, ikola lyáanyu, no okweeyomeleza kwáanyu. Káandi niimbóna nka nikwo ebilo ebi, nimukola kuluunzi kuchila aho aha bubaandizo.

²⁰ “Náho, nnyina echigaambo ha bwaáwe, nka nikwo ímwe nimukuundilana na amagaambo go ogwo mukázi Yezabeli, alikweéyeta omubáasi, náho tíwe. Weényini abeeha abazána baanze ha kubeégesa bakole

§ **2:17 2:17 Mana:** Bikaba bili ebyookulya ebyaatuukile kuluga omu igulu éebyo bakalya Abaiziraeli obuchilo bakaba bali omu nsi yo obwoóma óobu bakaba nibaluga Miisiri. Osome Okuluga 16:31-34. * **2:18 2:18 Mutábani wa Múungu:** Habwo obusoomboosi bwooli osome *Obusoomboosi habwa Amagaambo Agagumile.*

obuseégu no kulya ebyookulya éebyo ebiso-hoziibwe echitáambo aha bisusano.

²¹ Neenye nkamuha omwáanya atamwe ebiheno no kumuhiindukila Múungu, náho takwéenda kuleka obuseégu bwoómwe.

²² Ha bwéecho, muhuliilíze! Niimmuha endwáala éezo elikumunaga aha chitabo obuteemuka, na habwa abaantu bóona áabo abalikukola náwe obusaambani, niimbaagalaza bwooli kabalaayaanga kutamwa no kulekelela ebiheno byáabo, bakabula kumuhiindukila Múungu.

²³ Léeba óobu, niinyita butúnu entumwa zoómwe. Niho abaantu ba amakelezia góona balaámanya nka nikwo ínye niincheengelela omwooyo ne ebiteékuzo bya buli muuntu. Káandi niimmuliha buli oómo wéenyu kwiingana ne ebikolwa byoómwe.

²⁴ “Náho íimwe abáandi áabo muli okwo Thiatira, áabo muli abeésigwa, káandi mutaákukuláatila ameégeso go ogwo Yezebeli, mala mutaákusoombookelwa amagaambo áago abáandi balikugaamba nka nikwo ne enfubo zi Isitáani, niingaámba nka nikwo, tiínkuboongela íimwe omugugu ogúundi.

²⁵ Mukwáatilile bwooli amagaambo mazima áago mwiinágo, kuhicha obuchilo bu ndiiza.

²⁶ “Omuuntu óogwo alaasiinga no kuzeendelela kukola engoonzi zaanze kuhicha omuhélo,

‘Ndyáámuha obutégeki aha mahaánga góona.

²⁷ Alaábatégeka aha magala mahaango,

no kubaátagula butúnu nke ensúha.’

“Niimmuha obutégeki nko óokwo ínye nkáhaabwa obutégeki na Táata.

²⁸ Káandi niimmuha enyenyéezi ye enchaákala.†

²⁹ “Óogwo ayina amatwi, ahulile ebigaambo éebyo Omwooyo Mutakatíifu alikugaambila amakelezia.”

3

Olwaandiko aha baantu be ekelezia ya Saridi

¹ Niho omuuntu ogwo nka Mutábani wo Omuuntu yaázeendelela kugaamba amagaambo aga, “Omwaandikile maléeka we ekelezia ya Saridi, omusoomboolele nka nikwo,

“Ebyo nibyo ebigaambo byo ogwo alikutégeka Emyooyo musaanzu za Múungu ne eze enyenyéezi musaanzu.

“Niimbisoomboókelwa ebikolwa byáanyu. Nimwooleka kuba abalame, náho mufwiíle.

² Mube méeso! Ogagumise áago ageéliliile kufwa. Ha kuba naábona nka nikwo ebikolwa byáanyu tibikahikile omu méeso ga Múungu waanze.

³ Ha bwéecho mwiizuke áago mukeégeswa, mugakwáate ago, na mutamwe no kulekelela ebi-heno byáanyu, mumuhiindikile Múungu. Kamu-laayosa kuba méeso, ndéeza nko omwíibi okwa ayizaho, na timulimanya butúnu akáanya áako ndihika hali ímwe.

2:27 2:27 Osome Enzina 2:9. † **2:28 2:28** *Enyenyéezi ye enchaákala*: Ensoonga yaáho no, oluméenko lwo kwoóleka nka nikwo yasiinga.

4 “Náho heena abaheémba bache okwo Saridi áabo abatakazizile iiko ha bizwáalo byáabo habwo kukola ebiheno. Mbweenu, balaálibata hamo neenye nibazweekwa emyéenda elikwéela, habwo kuba abo baantu bakwíilwe bátyo.

5 Omuuntu óogwo alaasiinga, ndyaámuzwéeka ebizwáalo bilikwéela nka boónyini. No obuche bwa akáti tiíndilikubula izína lyoómwe omu chitabu cho obulami.* Náho ndaágaamba butúnu omu méeso ga Táata no omu méeso ga bamaléeka boómwe nka nikwo ogu no waanze.

6 “Óogwo ayina amatwi, ahulile ebigaambo éebyo Omwooyo Mutakatíifu alikugaambila amakelezia.”

Olwaandiko aha baantu be ekelezia ya Filadelfia

7 “Omwaandikile maléeka we ekelezia ya Filadelfia, omusoomboolele nka nikwo,

“Ebyo nibyo ebigaambo byo ogwo ali omu-takatíifu, na ali owa amazima, no ogwo ayina oluchiínguzo lwo omukáma Daudi.† Weényini niwe achiingula olwiizi, na tihaliho óogwo alaahicha kuluchiinga. Kaálikuluchiinga, táliho oóndi wo kuluchiingula.

8 “Niimbimanya ebikolwa byáanyu. Muhuliilíze! Ínye naábachiínguliile olwiizi, na

* **3:5 3:5 Omu chitabu cho obulami:** Echo nicho echitabu éecho haandikilwémo omwo amazína ga abaantu ba Múungu. Osome Okusuululilwa 13:8; 20:12. † **3:7 3:7 Daudi:** Habwo obusoomboosi bwooli osome *Obusoomboosi habwa Amagaambo Agagumile.* **3:7 3:7** Osome Isaya 22:22.

táliho omuuntu óogwo yaakuhicha kuluchíinga. No óobu kuba amagala géenyu ni mache, náho mukwaasile ameégeso gaanze, mala timulaanyogile nka nikwo timuli abaheémba baanze.

⁹ Muhuliilíze! Aba abaheémba bi isomelo li Isitáani, aba abalikweéyeta Abayahudi obuchilo tibo, náho na ababéehi, niimbakola beéze batabeélele ebizwi omu magulu géenyu. Abo bóona nibabona kumanya nka nikwo íinye niimbeénda íimwe.

¹⁰ “Nibwiíza obuchilo bwe ennáku omu nsi yóona, na abaantu bóona nibaleengesibwa. Náho obuchilo obwo, niimbeemanya, habwo kuba mukeékomya echigaambo chaanze ha kweégumisiliza omu lwaágálalo.

¹¹ Léeba, niinyíza bwaangu! Mukwáatilile bwooli amagaambo mazima áago mwiinágo, kuba omuuntu ataákwiiza akabanyagiilila engabilano yáanyu.

¹² “Omuuntu óogwo alaasiinga, ndyaámukóla aábe enyomyo omu nzu ya Múungu[‡] waanze, náwe talilugamo omwo. Mále niimwaandikaho izíina lya Múungu waanze ni izíina lye echikaali cha Múungu waanze. Echikaali echo ni Yerusaléemu eénsha, neehanaántuka kuluga omu igulu hali Múungu. Káandi niimwaandikaho izíina lyaanze elisha.

¹³ “Óogwo ayina amatwi, ahulile ebigaambo éebyo Omwooyo Mutakatíifu alikugaambila amakelezia.”

[‡] **3:12 3:12 Éenzu ya Múungu:** Habwo obusoomboozi bwooli osome *Obusoomboozi habwa Amagaambo Agagumile.*

Olwaandiko aha baantu be ekelezia ya Laodisia

¹⁴ “Omwaandikile maléeka we ekelezia ya Laodisia, omusoomboolele nka nikwo,

“Ebyo nibyo ebigaambo byo ogwo alikwéetwa Amina, Lubona omweésigwa no owa amazima habwa Múungu. Weényini niwe entaándikilo ye ebihaángwa byóona éebyo bikahaangwa na Múungu.

¹⁵ “Niinsoomboókelwa ebikolwa byáanyu. Niinsoomboókelwa nka nikwo ne ebye echitagato. Hachili kábyaakubeele muli chimo chaáho, muli embého nali muli omulilo!

¹⁶ Náho habwo kuba muli echitagato, mutéena mulilo nali embého, niimbatanaka muluge omu kanwa kaanze.

¹⁷ Nimugaámba múti, ‘Íichwe tuli abahíte. Tweéhitanisize bwooli. Twiinácho buli chiintu, titukucheéhelelwa no obuche bwa kátí!’ Náho timukusoombookelwa nka nikwo íimwe muli abanaku, abo obuzune, muli abahabi, muli abahume, káandi muli busa.

¹⁸ Ha bwéecho niimbahanúuza mugule kuluga hali íinye ezaháabu éezo eyelizwe omu mulilo, mubóne kuba abahíte. Mugule káandi enkaanzu zilikwéela, muzwaále no kusweeka ensoni ye enzúula yáanyu. Mugule omubázi gwo kusiiga améeso gáanyu gabone kuhwéeza.

¹⁹ “Abaantu áabo nnyeénda, íinye mbahana no kubakaama. Mbwéenu, mube ne echífu na mutamwe no kubilekelela ebiheno byáanyu mumuhiindukile Múungu.

²⁰ Muhuliilíze! Nnyimeeliile aha chisasi niinchiinguza olwízi. Omuuntu kaálaahulila iláka lyaanze no kuunchiíngulila omulyáango, niintaa-

hamo omúka yoómwe na niíndya hamo náze, na weényini hamo neenye.

21 “Weéna wéena óogwo alaasiinga, ndyaámuha kwíikala hamo neenye aha chitébe chaanze cho obutégeki, nka nikwo neenye naásiingile, nkeekala hamo na Táata aha chitébe choómwe cho obutégeki.

22 “Óogwo ayina amatwi, ahulile ebigaambo byo Omwooyo Mutakatiifu éebi alikugaambila amakelezia.”

4

Múungu alamilizibwa omu igulu

1 Obuchilo ago kagahiingwiile, nkabona elizáho eliindi. Léeba! Nkabona omulyáango guchiingwiilwe omu igulu! Mále iláka elyo nke lye echikuli éelyo naáhuliile ha kubaanza, lyaágaamba káandi, niliingaambila, “Íiza, hanama kunu olugulu, mbone kukwoóleka amagaambo áago agalaaba lwaampaka gabeho obuchilo aga gaáhiingwiile.”

2 Entúlo eémo Omwooyo gwa Múungu gwaánhanaantukila, naábona echitébe cho obutégeki okwo omu igulu, chiikaliilwe no oómo.

3 Ogwo akaba naayeengelela bwooli nki ibáale lyo obukaani lya yaásipa* na akiki.† Echitébe echo cho obutégeki chikaba chizoongoolokilwe

* **4:3 4:3 Yaásipa:** Ni ibáale eliina obukaani buháango, liba eli ibala lyo olumoongo. † **4:3 4:3 Akiki:** Ni ibáale eliina obukaani buháango, liba elilikutukula.

omuhaángazimwa óogwo gulikweengelela bwooli nka zumaridi.‡

⁴ Bikaba biliho ebitébe ebíindi byo obutégeki makúmi ábili na bina bizoongoolokile echo chitébe cho obutégeki cho kubaanza. Omu bitébe ebyo, bakaba beékeele abanyaampala makúmi ábili na bana. Bakaba bazweele emyéenda elikwéela ne emikáko ye echikama ye ezaháabu aha mitwe.

⁵ Echitébe echo cho obutégeki chikaba nichiso-hoza endábyo ni iláka lye enkuba. Omu méeso gaácho hakaba heena emuli musaanzu zo omulilo ezikaba nizaáka. Emuli ezi ne eze Emyooyo musaanzu ya Múungu.

⁶ No omu méeso ge echo chitébe cho obutégeki hakaba heena echisusano nke enziba yo kuleebwamo. Enziba ezo ekaba neeyeengelela bwooli yo kuleebwamo.

Ahagáti ye echo chitébe cho obutégeki, ne embazu zóna ze echo chitébe, hakaba heena ebihaángwa bina byo obulami. Bikaba biina améeso omu mugoongo no omu méeso gaábyo.

⁷ Echihaángwa cho kubaanza chikasusana ne engaanza, echa kábili chikasusana ne echimasa, echa kásatu chikaba chiina obuso nko obwo omuuntu, ne echa kána chikasusana ne empungu éezo elikutuuntumuka.

⁸ Buli chimo che ebihaángwa ebyo bina ebiina obulami chikaba chiina amanána mukáaga. Ha bwéecho ebihaángwa ebyo bikaba biízwiile améeso buli haantu. Echilo na nyemisana bikaba nibigaámbe bitéena kwiísiza,

‡ **4:3 4:3 Zumaridi:** Ni ibáale lyo obukaani buháango, liba liina amabála go olumoongo.

“Mutakatíifu, Mutakatíifu, Mutakatíifu,
no Omukáma Múungu Omuzizi wa Byóona,
óogwo aliho, akaba abáho, na alyaábaho.”

⁹ Buli káanya ebyo bihaángwa bina byo obulami
bikaba nibimusiinza, kumukúza, no kumusiima
ogwo ayikéele omu chitébe cho obutégeki no
óogwo alama obucha no obuchiile,

¹⁰ abo banyaampala makúmi ábili na bana
báagwa omu méeso goómwe, ogwo ayikéele aha
chitébe cho obutégeki no kumulámya ogwo atuula
obucha no obuchiile. Nábo bakaba nibamuzu-
ulila emikáko yáabo omu méeso ge echitébe cho
obutégeki nibagaámba báti,

¹¹ “Omukáma, Múungu wéetu, okwiilwe
kwiinaankula ikuzo ni isima no obuhicha
bwóona,
habwo kuba íwe níwe okahaanga ebiintu
byóona,
habwo kweenda kwaawe bikahaangwa, káandi
biliho.”

5

Echitabu cho Omutaámbwa

¹ Mala naábona echitabu omu ngalo yo obúlyo
yo óogwo ayikeele aha chitébe cho obutégeki.
Echitabu echo chikaba chaandikilwe enkási
zóona ibili, káandi chikaba chikomilwe ne emany-
iso musaanzu. ² Káandi naábona maléeka ay-
ina amagala naahamuka ahi iláka liháango aáti,
“Noóha óogwo agasize kuzikomoolola emanyiso
zaácho no kuchifuúndula echitabu echi?”

³ Náho talabeeleho omuuntu butúnu okwo omu
igulu, nali omu nsi, nali omuli kuzimu óogwo

akaba akwiilwe kuchifuúndula nali kuchileeba omugati yaácho.

⁴ Mbwéenu, mbaanza kuchula aha mpámo, habwo kuba talabweenweho óogwo akwiilwe kuchifuúndula nali kuchisoma.

⁵ Niho oómo omu abanyaampala abo yaángaambila, “Leka kuchula! Léeba! Engaanza yo olugaanda lwa Yuda,* óogwo ali echitáko cho omukáma Daudi, yaásiinga. Weényini niwe ayaakwiilwe kuchikomoolola echo chitabu no kwiíhaho emanyiso musaanzu aha chitabu echo no kuchifuúndula.”

⁶ Niho naábona aho héehi ne echitébe cho obutégeki, Omutaámbwa† ayemeeliile. Náwe akaba azoongolokilwe ne ebihaángwa bina byo obulami na abanyaampala abo makúmi ábili na bana. Ensuso yoómwe ekaba eli nka abaagilwe. Akaba ayina amahéembe musaanzu na améeso musaanzu. Améeso ago ne Emyooyo musaanzu za Múungu éezo zikaba zisiindikilwe buli haantu omu nsi zóona.

⁷ Omutaámbwa ogwo yaázeenda, yeemucha echitabu echo kuluga engalo yo obúlyo yo óogwo akaba ayikéele aha chitébe cho obutégeki.

⁸ Obuchilo yaachiimukize echo chitabu, ebyo bihaángwa bina byo obulami na abo banyaampala baamugwa omu méeso Omutaámbwa. Buli oómo wáabo akaba ayina endono, nábo bakaba

* **5:5 5:5 Engaanza yo olugaanda lwa Yuda:** Aha Okubaanza 49:9 olugaanda lwa Yuda nilweétwa *engaanza*, no omukáma Daudi akazaalilwa omu lugaanda óolu hamo na Yeézu. † **5:6 5:6 Omutaámbwa:** Habwo obusoomboosi bwooli osome *Obusoomboosi habwa Amagaambo Agagumile*.

bakwaasile ebíibo bye ezaháabu ebiizwiile omugaazu. Omugaazu ogwo niyo enseego ya abaantu ba Múungu.‡

⁹ Baámuzinila Omutaámbwa oluzina lúsha óolwo olwaabele nilugaámba lúti,

“Íwe okwiílwé kuchiimucha echitabu echo no kuzikomoolola emanyiso zaácho, habwo kuba íwe okabaagwa.

Waámugulila Múungu habwe enságama yaawe abaantu be engaanda zóona, abe endími zóona, ba amazáale góona, na ba amahaánga góona.

¹⁰ Íwe waábakola obukáma na abagabe, bamukolele Múungu wéetu, nábo balaátegeka omu nsi.”

¹¹ Niho naáleeba no kuhulila iláka lya bamaléeka beenzi, abatéena kubalwa bali ebihuumbi ne ebihuumbi. Na bamaléeka abo bakaba bazoongolokile enkási zóona ze echitébe echo cho obutégeki, ebihaángwa ebyo, na abanyaampala abo.

¹² Naábahulila nibahamuka ahi iláka, nibagaámba báti,

“Omutaámbwa óogwo abaagilwe, akwiílwé kwiinaankula obuhicha, obuhite, amasala, amagala, isima, ikuzo, ne echikumuuko.”

¹³ Niho naáhulila ebihaángwa byóona okwo omu igulu, omu nsi, omuli kuzimu, no omu nziba, ne ebihaángwa byóona omu nsi nibigaámba,

“Hali weényini óogwo ayikeele aha chitébe cho obutégeki,

‡ 5:8 5:8 **Abaantu ba Múungu:** Omu Chiyunani nibeétwa *abatakátúfu*, aba nibo abaantu abalikumugomookela Múungu.

no Omutaámbwa,
bakuzibwe, bahaábwe isima,
bahaábwe ikuzo no obuhicha kuhika obucha no
obuchiile!”

¹⁴ Ne ebihaángwa ebyo bina byo obulami
byeékiliza nibigaámba, “Amina!” Nábo
abanyaampala abo báagwa omu méeso,
baámulamya Múungu no Omutaámbwa.

6

Emanyiso musaanzu

¹ Niho naábona Omutaámbwa naakomoolola
lúmo lwaázo lwe ezo emanyiso musaanzu. Mále
chimo che ebihaángwa bina byo obulami ebyo
chaahamuka ahi iláka nke lye enkuba, nichigaámba chíti, “Ííza!”

² Niho naábona efaláasi elikwéela, no ogwo akaba
azihanamile akaba ayine obúta, náwe akaba
aheelwe omukáko gwe chikáma. Yaásohola nko
omusiingi abone kuzeendelela kusíinga.

³ Mala, Omutaámbwa kayaakomoolwiile
olumanyiso lwa kábili, niho naáhulila
echihaángwa echo cha kábili nichigaámba, “Ííza!”

⁴ Niho haábonwa efaláasi eéndi elikutukula
bwooli. No ogwo akaba azihanamile yaáhaabwa
kwiiháho obuhóolo omu nsi kuba abaantu
béeyite, náwe yaáhaabwa olubaadi luhángo.

⁵ Aho Omutaámbwa yaákomoolola olumanyiso
olwa kásatu, neenye naáhulila echihaángwa echo
echa kásatu nichigaámba, “Ííza!” Naábona, lola
efaláasi elikwiílagula. Ogwo akaba azihanamile
akaba ayina endeengo omu ngalo zoómwe.

⁶ Kuluga ahagáti ya aho hakaba heena ebihaángwa bina byo obulami, naábulila echiintu nki iláka, nichigaámba, “Empeéla ye emilimo ye echilo chimo neegula endeengo eémo yoónka ye ensaano ye engano, ne empeéla ye emilimo ye echilo chimo neegula endeengo isatu ze ensaano ye eshayiri.* Náho otaákusiisa amazuta nali evíini.”†

⁷ Mbwéenu, Omutaámmbwa yaákomoolola olumanyiso lwa kána, naábulila echihaángwa echo cha kána nichigaámba, “Ííza!”

⁸ Naáleeba, naábona efaláasi yi ibala li íízu. No ogwo akaba azihanamile izíina lyoómwe akaba naayétwa Olufu, na Kuzimu ekaba neemukulaatila héehi aha nyuma yoómwe. Mbwéenu nábo baáháabwa no Omutaámmbwa obutégeki bwo kwiita eémo ye eéna ya abaantu be éensi no olubaadi, enzala, amalwáala, na habwe enyameésa enduluhe zo omu iluungu.

⁹ Mbwéenu, Omutaámmbwa yaákomoolola olumanyiso olwa kataanu, na ahaansi yi itaámbligo naábona emyooyo ya abaantu. Abaantu abo bakaba beesilwe habwo kwiikiliza echigaambo cha Múungu na habwa buulubona óobwo basohweeze.

¹⁰ Niho emyooyo ezo ziba zaatéela empámo omu kuhámuka nizigaámba, “Ííwe Múungu, Omukáma wo obuhicha bwóona, óogwo oli omutakatíifu no wa mazima, ha bwaáchi

* **6:6 6:6 Ensaano ye eshayiri:** Ne ensaano yo kulya abahabi ne ebitungaánwa, eba neekaándwa no kutéekwa emikaate. † **6:6 6:6 Evíini:** Habwo obusoomboosi bwooli osome *Obusoomboosi habwa Amagaambo Agagumile.*

nooyílilwa! Ni ílilí olaachwaáziika abaantu omu nsi obóne kubeéhoolela habwo kutwíta?"

¹¹ Niho abo bóona áabo abaayisilwe bahaabwa enkaanzu ndeehi elikwéela. Bagaambilwa nka nikwo baliindiliile aha káanya kache bwooli, kuhicha enkuundugulu ya abeekiliza bazeenzi báabo abazána, abo abalaayítwa nka boónyini, ehikiílizwe.

¹² Niho naábona Omutaámbwa naakomoolola olumanyiso olwa mukáaga. Obuchilo lwaakomoolwiilwe, echiteengeto chiháango bwooli che éensi chaabaho. Izóoba liba lyeélagula pii pii pi nke enzilo, no okwéezi kwoóna kwaaba okulíkutukula butúnu nke enságama.

¹³ Enyenyéezi záagwa omu nsi buyaga buyaga, nko óokwo amagoomba amaholweeso okwo galagala obuchilo omuti guchuundagulwa no omuyaga muháango.

¹⁴ Igulu lyeehibwáho nko óokwo echilago chihinywa. Amabaanga góona na amaziinga góona byeehibwaho kuluga ahaantu haábyo.

¹⁵ Niho abakáma be éensi, abatégeki, abakúlu be endwaana, abahíte, abaantu abeena amagala, hamo na abaantu bóona abáandi, omuhálila na ayeyagaalwiile, bóona beéseleka omu nyaanga na aha mabáale go omu mabaanga,

¹⁶ baágagaambila ago mabaanga na amabáale, "Mutugwéele! Mutuseleke tweélige tutaákwiiza tukeéboneelwa no ogwo ayikéele aha chitébe cho obutégeki, káandi mutuseleke tweélige tutaákwiiza tukeéboneelwa ne echo chihulumuko cho Omutaámbwa,

¹⁷ habwo kuba echilo echo echili chikúlu che echihulumuko chiháango kuluga hali Múungu no

Omutaámwa chaáhikile! Ha mazima táliho óogwo ayaakuhicha kucheémela.”

7

Abaiziraeli ebihuumbi igana límo na makúmi aána ne eéna (144,000) nibateélwáho oluméenke

¹ Obuchilo ago kagahiingwiile, léeba nkabona bamaléeka bana, na buli oómo ayemeeliile enkasi eémo ye enkasi íina ze éensi. Nábo bakaba nibazibila omuyaga kuluga enkasi zóona íina ze éensi, kuba gutaheemba kwíza olugulu nali kuzeenda omu nziba nali kusiindika omuti gwoóna gwóona.

² Niho, naábona maléeka oóndi naahanama olugulu kuluga obutúluka asutwiile olumanyiso lwa Múungu ogwo ali omulame. Yaábéeta ahi iláka bamaléeka abo bana abakaba baheélwe obuhicha bwo kusiisa éensi ne enziba,

³ naagaámwa aáti, “Mutaákusiisa éensi, enziba, nali emiti. Muliindiilile tubateho eméenke aha mpaanga zo obuso bwa abazáana bóona ba Múungu wéetu.”

⁴ Naágaambilwa enkuundugulu ya abaantu abaabeele batiilwého oluméenke lwa Múungu aha mpaanga zo obuso. Nábo bóona bakaba bali ebihuumbi igana límo na makúmi aána ne eéna kuluga engaanda zóona ikúmi ne ibili za Abaiziraeli,

⁵ buli ngaanda za abaantu ebihuumbi ikúmi ne ibili (12,000) nábo bóona abakateebwaho oluméenke. Hakaba heena ebihuumbi ikúmi na bibili hali buli lugaanda lwe engaanda za Yuda, Reubeeni, na Gáadi,

⁶ ebihuumbi ikúmi na bibili ha buli lugaanda lwe engaanda za Ashéeri, Naftáali, na Manase,

⁷ ebihuumbi ikúmi na bibili ha buli lugaanda lwe engaanda za Simeoni, Láawi, na Isakáari,

⁸ ne ebihuumbi ikúmi na bibili ha buli lugaanda lwe engaanda za Zabuloni, Yozéfu, na Benyaámini abatiilwého oluméeneko.

Embága mpáango ya abaantu be engaanda zóona

⁹ Obuchilo ago kagahiingwiile, naábona echipípi chiháango bwooli cha abaantu chikobile chiteena kubalwa, kuluga abaantu ba amahaánga góona, be engaanda zóona, ba amazáale góona, na abe endími zóona. Bakaba beemeeliile omu méeso ge chitébe cho obutégeki no omu méeso go Omutaámbwa. Bakaba bazweele enkaanzu zilikwéela no kukwaátílila amatábazi ge emichíindo.

¹⁰ Baaba nibahamuka ahi iláka nibagaámba báti,
“Obuchuúnguzi nibuluga hali Múungu wéetu,
weényini óogwo ayikéele aha chitébe cho obutégeki,
na aha Mutaámbwa.”

¹¹ Na bamaléeka bóona bakaba beemeeliile kuzoongoloka echitébe cho obutégeki na abo banyaampala ne ebihaángwa bina byo obulami. Báagwa omu méeso ge echo chitébe, baámulamya Múungu,

¹² nibagaámba báti,
“Amina! Múungu wéetu ayina ikuzo, ayina amasala,
káandi ayina obuhicha na amagala góona.

Tumukuze, tumusiime, tumuhe isima,
obucha no obuchiile. Amina!"

¹³ Niho, oómo wa abanyaampala abo
yaám búza aáti, "Ngási, noomanya abaantu áabo
bazweele enkaanzu zilikwéela ni baáhi? Ngási,
noomanya bakaluga nkáhi?"

¹⁴ Naámugalulila iínti, "Mukáma waanze, íwe
níwe olikumanya."

Náwe yaágaamba aáti, "Abaantu áabo abasi-
ingile ebyo byaágalalo bikulu. Bafuzile enkaanzu
záabo omu nságama yo Omutaámbwa no kuzéeza
butúnu.

¹⁵ Habwo kuba bityo bali omu méeso ge chitébe
cho obutégeki cha Múungu. Nibamugomookela
echilo na nyemisana omu nzu ya Múungu. Náwe
Múungu óogwo ayikéele aha chitébe choómwe cho
obutégeki naába hamo nábo no kubeemanya.

¹⁶ Nábo tibaliba ne enzala nali iliho káandi,
nali tibaliteelwa no omusana muháango nali
kwoochwa ne echitagato choóna chóona.

¹⁷ Bilyáaba bityo, habwo kuba Omutaámbwa ali
ahagáti ye echitébe cho obutégeki naába omulíisa
wáabo. Naabeebeembelela bóona kuzeenda aha
nzwéelo za méenzi agatuha obulami. Náwe
Múungu naabasusula amaziga gáabo góona."

8

*Oluméenko lwa musaanzu ne echeetezo che
ezaháabu*

¹ Niho, Omutaámbwa aba yaálufuúndula olwo
lumanyiso olwa musaanzu, no okwo omu igulu
haaba haáchecheka nko omwáanya gwo obwaata
iheembe bwe esáaha eéti.

² Niho naábabona abo bamaléeka musaanzu abo abeemelela omu méeso ga Múungu, na buli oómo aheelwe echikúli.

³ Maléeka oóndi yéeza, yaáyemelela omu méeso gi itaámbligo. Akaba akwaatiliile echeetezo che ezaháabu. Yaáhaabwa omugaazu mwíenzi abi-heéleze hamo ne enseego za abaantu ba Múungu ha lugulu yi itaámbligo lye ezaháabu elyo elili omu méeso ge chitébe cho obutégeki.

⁴ Aho omwíika gwo omugaazu hamo ne enseego za abaantu ba Múungu byaátuunka kuluga omu cheetéezo aha ngalo za maléeka kuza omu méeso goómwe Múungu.

⁵ Niho, maléeka ogwo yeemucha echeetezo choómwe, yaáchizuzza amakala go omulilo kuluga ahi itaámbligo, mala yaáchisabula omu nsi. Enkuba ziluunduma, endábyo zilabya, ne éensi eteengéta.

Bamaléeka musaanzu nibateéla ebikúli byáabo

⁶ Niho bamaléeka abo musaanzu, abaabeele beena ebikúli musaanzu, beéloonza kutéela ebikúli byáabo.

⁷ Maléeka owo kutaándika aba yaáteela echikuli choómwe. Háagwa omutulaanilo gwe enzula ya amabáale ge ebalafu no omulilo hamo ne enságama. Byóona byaánagwa omu nsi. Omulilo ogwo gwaáyocho echinogóka chimo che isatu (1/3) eche éensi ne emiti ne emimelo.

⁸ Maléeka owa kábili náwe yaáteela echikúli choómwe. Aho echiintu nki ibaanga liháango bwooli chaaba nichaáka omulilo chaanagwa omu nziba. Aho obuchilo obwo echinogóka chimo che isatu che enziba chaáhiinduka enságama,

⁹ echinogóka chimo che isatu eche ebihaángwa ebili omu nziba ebiina obulami chiba chaáfwa, ne eémo yi isatu ya amáato gi itaanga eba yaásiingaalichwa butúnu.

¹⁰ Niho, maléeka owa kásatu náwe yaáteela echikúli choómwe. Aho enyenyéezi mpáango ezo ekaba neeyaka nko olumuli eba yaákoongooka kuluga omu igulu. Ezo nyenyéezi eba yágwa aha lugulu ye echinogóka chimo cha bísatu che emizela ne enzweelo za méenzi.

¹¹ Enyenyéezi ezo iziina lyaáyo ekaba neeyétwa Obusaalizi. Yaáhiindula echinogóka chimo cha bísatu cha méenzi chaaba echilikusaalila. Mbweenu, abaantu béenzi bakáfwa, habwo kuba améenzi gakahiinduka gaaba agalikusaalila.

¹² Niho, maléeka owa kána náwe yaáteela echikúli choómwe. Aho echinogóka chimo echa bísatu chi izóoba ne echo okwéezi ne eche enyenyéezi chikateelwa, echinogóka chimo echo echa bísatu chaaba ensiimbaazi. Echinogóka chimo echi isatu cho omusana chaabulwa omwaanga gwaácho, ne echinogóka chimo echi isatu cho omu chilo nácho chaabulwa omwaanga gwaácho.

¹³ Niho naáleeba no kuhulila iláka liháango lye empuungu neetuuntúmuka ahagáti yi igulu. Ekaba neeteéla empámo neegaamba eéti, “Nimwi-ilóoko! Nimwiilóoko! Nimwiilóoko abo abatuula omu nsi obuchilo abo bamaléeka abo abali buligi ligi balaábiteela ebikúli ebyo bísatu ebyaásigala.”

9

Maléeka wa kataanu naateéla echikuli choómwe

¹ Niho, maléeka owa kataanu náwe yaáteela echikuli choómwe. Aho naábona enyenyéezi yáagwa omu nsi kuluga omu igulu. Ne enyenyéezi ezo yaáhaabwa enchiínguzo ze eliina elila lyo kuzimu.

² Mbwéenu, enyenyéezi ezo yaálíchiíngula eliina elyo lyo kuzimu. Gwaalugamo omwíika mwíinzi nko oóti ne elyookezo liháango bwooli. No óobu izóoba no bwíile byaaba bitakubonwa habwo omwíika ogwo gwo omu liina.

³ Mále omu mwíika zaalugamo enzige, zaásaambaala omu nsi. Zaahaabwa obutégeki bwo kulúma nka kamiína.

⁴ Enzige ezo zikalagilwa zitaákusiisa obunyaansi bwe éensi nali emimelo nali emiti yoóna yóona. Náho zihutáaze abaantu áabo batalabeele no olumanyiso lwa Múungu aha chihaanga cho obuso boónka.

⁵ Enzige zikaháabwa obuhicha bwo kwaágalaza kubi abaantu aha méezi ataanu, náho zitaákubeeta. No obusaasi bwáabo bukaba nko obusúungu bwo kulúmwa na kamiína.

⁶ Omwáanya gwa améezi ataanu ago abaantu balaáloonda olufu, náho tibalilubona. Balaáligila kufwa, náho olufu lulyaábeéluka.

⁷ Enzige ezi zikaba nzisusana nke efaláasi éezo ezaaloongizwe kuzeenda omu ichúmu. Omu mitwe zaázo zikazwaala nke emikáko ye echikama ye ezaháabu, ne ensuso zo omu méeso gaázo zikaba nizisusana ne ensuso zo omu méeso ga abaantu.

⁸ Zikaba ziina isóke lileehi, nki isóke lya

abakázi, na améeno gaázo nka améeno ge en-gaanza.

⁹ Zikaba zizweele enchiíngilizakalezi zi isiinza. Obuchilo nizituuntúmuka, echiluundumo cha amanána gaázo chikaba chili nki iláka lya am-agáali méenzi go kukweeswa ne efaláasi éezo ezilikusebula kuzeenda omu ichúmu.

¹⁰ Emichila zaázo ekaba eli nke ya kamiína, mále ekaba eyina obuzizi bwo kuhutaaza abaantu aha méezi ataanu.

¹¹ Zikaba ziina omukáma, no omukáma ogwo akaba ali maléeka mukúlu we eliina elila lya kuz-imu. Maléeka ogwo omu Chihebrania naayétwa Abadoni, no omu Chiyunani naayétwa Apolioni, ensoonga ya amazína aga no Omusiingaalichi.

¹² Mbwéenu, ennáku ezo kubaanza zaáhiingwiile, náho musoomboókelwe nka níkwó hacháali heena ennáku ibili éezo ezilikwíza.

Maléeka wa mukáaga naateéla echikuli choómwe

¹³ Niho, maléeka owa mukáaga yaáteela echikuli choómwe. Naáhulila iláka niligaámba kuluga omu maheembe aána gi itaámbilo lye ezaháabu elili omu méeso ga Múungu.

¹⁴ Iláka elyo lyaámugaambila maléeka ogwo owa mukáaga owe echikuli, “Bakomoolole maléeka bana ababohilwe aha munóna mugázi gwa Eufuráati.”

¹⁵ Bamaléeka abo bana, bakaba baloongizwe buligi ligi habwe esáaha ezo nyini ye echilo echo nyini cho okwéezi okwo nyini kwo omwáaka ogwo nyini, bakomoololwa, babone kwíita

echinogóka chimo echi isatu (1/3) cha abaantu bóona omu nsi.

¹⁶ Heeza abalwaanila ngoma beenzi áabo bahanamile efaláasi. Naáhulila kuba obukúmi bwáabo ekaba eli emilioni magána abili (200,000,000).

¹⁷ Aha meezaho gaanze, nkabona efaláasi. Na áabo abakaba bazihanamile bakaba bazweele enchiingilizakalezi, názo zikaba zili zi ibala lilikutukula, bululu, ne esoosi. Káandi emitwe ye efaláasi ekaba eli nke emitwe ye engaanza. Omu minwa zaázo, haalugamo emililo, omwíika, ne echikwáazo.

¹⁸ Baáyita echinogóka chimo echi isatu cha abaantu habwe ennáku ezi isatu, emyeengezi yo omulilo, omwíika, ne ensaano ye echikwáazo kuluga omu minwa yáabo.

¹⁹ Obuhicha bwe efaláasi ezo bukaba buli aha minwa na káandi aha michila yaázo, habwo kuba emichila yaázo ni nke enzóka eziina emitwe yo kuhicha kuhutaaza abaantu.

²⁰ Abaantu áabo abatalafwiile habwe ennáku éezo ezibatiile bazeenzi báabo, tibatamilwe no kubulekelela obuzilwa bwe emilimo ye emikono yáabo. Bakazeendelela kulamya amazimu ne ebisusano éebyo baákozile boónyini habwe ezaháabu, eféeza, emiliinga, amabáale, ne embago ezaabeele zitakuleeba, zitakuhulila, nali kulibata.

²¹ Káandi tibatamilwe no kulekelela ebiheno byo kwíita, nali kukola obulozi, nali obuseégu, nali olukóno lwáabo bakabona kumuhiindukila Múungu.

10

Maléeka owe echitabu chiche

¹ Mala, mba naábona maléeka oóndi owo obuhicha bwooli naahanaántuka kuluga omu igulu. Akaba azweekilwe elíile, na aha mútwe gwoómwe hakaba heena omuhaángazimwa. Obuso bwoómwe bukaba buli nki izóoba, na amagulu goómwe gakaba gali nke enyomyo yo omulilo.

² Akaba ayina echitabu chiche omu ngalo echaabeele chifuundwiilwe. Akaba alibatiile okugulukwe kwo obúlyo aha nziba no okugulukwe kwo obumoso aha nsi.

³ Náwe yaáyéta ahi iláka liháango nke lye echisumo che enganza. Obuchilo óobu, iláka lye enkuba lyaáyana entúlo musaanzu.

⁴ Obuchilo iláka lye ezo nkuba musaanzu nizigaamba, nkaba niinyeénda kwaandika ago agaabeele nigagaámbwa ne enkuba, náho naáhulila iláka kuluga omu igulu niligaamba liti, “Ago amagaambo gi iláka lye ezo nkuba musaanzu, ogameenkeho olumanyiso na káandi otagaándika! Na age echihwe!”

⁵ No ogwo maléeka óogwo naábwéene, ayemeeliile aha lugulu ye enziba na aha lugulu ye éensi, ayeleeza omukóno gwo obúlyo omu igulu.

⁶ Yaálahila ahi izíina lya Múungu omulame wo obucha no obuchiile, ayaahaangile igulu ne ebituulamo, éensi ne ebituulamo, enziba ne ebituulamo. Maléeka yaámuzila aáti, “Omwáanya gwo kuliindilila gwaáhwéele.

⁷ Náho obuchilo maléeka ogwo owa musaanzu yaaloonda kuteela echikuli choómwe, Múungu alaáhikiiliza omweétegeko gwoómwe gwo olufubo. Naaguhikiiliza nko óokwo yaábalaangile abazána boómwe ababáasi.”

⁸ Niho iláka liliinya éelyo naáhuliile kuluga omu igulu káandi lyaásubiilila kugaamba neenye, lyaágaamba líti, “Zeénda ochisaákule echitabu echo echiche echifuundwiilwe kuluga omu ngalo zo ogwo maléeka ayemeeliile aha nziba na aha nsi.”

⁹ Mbwéenu, naámuzáho ogwo maléeka naámugaambila aámpe echitabu echo echiche, náwe yaángaambila aáti, “Ochitwáale, ochilye. Omu kanwa kaawe nichikunulila nko obwóochi, náho omu lubúunda lwaawe nichiba echilikusaalila.”

¹⁰ Naáchisaakula echitabu echo kuluga omu ngalo yo ogwo maléeka, naáchilya. Omu kanwa kaanze, chaaba nichinula nko obwóochi, náho kinaabeele naáchimizile omu lubúunda lwaanze, chaaba echilikusaalila.

¹¹ Mala naágaambilwa iínti, “Ni lwaampaka íwe osohoze káandi obubáasi habwa abaantu béenzi, amahaánga méenzi, endími nyíinzi, na abakáma béenzi.”

11

Baalubona bábili ba Múungu

¹ Niho, naáhaabwa olusekeyáanda nke enkoni yo kuleengela. Naágaambilwa iínti, “Yemeelela, zeénda oleéngé éenzu ya Múungu ni itaámbilo. Káandi obale abaantu bóona áabo abalikulamya omwo.

² Náho otaákuleenga olubúga lwe éenzu ya Múungu, habwo kuba lulekiilwe habwa abaantu áabo abatakumumanya Múungu. Nábo balaálibatila Yerusaléemu, echikaali echitakatífu, aha mwáanya gwa améezi makúmi aána ne ibili.

³ Neenye ndaabaha baalubona baanze bábili obuhicha bwo kusohozza obubáasi ebilo echihu-umbi chimo na magána abili na makúmi mukáaga (1,260), baláaba bazweele emyéenda za amagunila kwoóleka entímba.”

⁴ Baalubona abo bábili ne emizeituni ibili no otukóondo tubili two kutelekaho emuli óotwo tuli omu méeso go Omukáma óogwo alikutégeka éensi.

⁵ Omuuntu weéna weéna alikweenda kubahutaaza, naayítwa no omulilo óogwo ogulikuluga omu minwa yáabo. Ha bwéecho nikwo omuuntu óogwo alaayeenda kubahutaaza, bityo nyini lwaampaka nikwo alasiingaalichwaho.

⁶ Abaantu abo beena obuzizi bwo kuchiinga igulu, kuba enzula etagwa obuchilo nibaba nibabasa. No obuchilo bwoóna bwóona óobwo bal-aayeénda, nibahicha kuhiindula améeenzi kuba enságama no kuzitéela éensi na buli lugaanda lwe ennáku.

⁷ Obuchilo baliba baámazile kwaátula empola za Múungu, enyameéswa mpáango éezo elikwiiza kuluga omu liina elila lyo kuzimu elyaálwaana nábo, elyaábasínga, no kubéeta.

⁸ Emitúumbi ya baalubona abo elaasigala aha nsése enkúlu ye echikaali chikúlu, echilikwéetwa omu kusakaniswa, iboma lya Sodoma nali éensi

ya Miísiri,* áaho Omukáma wáabo yaabaambilwe aha musalaba.

⁹ Abaantu be enzaalwa zóona, abe engaanda zóona, abe endími zóona, na aba amahaánga góona balaáleeba emitúumbi za baalubona abo bábili aha bilo bísatu ni iháangwe límo. Táliho omuuntu óogwo aliikilizibwa kubaziika.

¹⁰ Olufu lwa ababáasi abo bábili nilukola abaantu áabo abatakumwiíkizila Múungu omu nsi ezi banulilwe na káandi bakole amazenye no kweétona engabilano. Nibakola bátyo, habwo kuba ababáasi abo bakaba baabaágaleeze bwooli abaantu be éensi.

¹¹ Obuchilo kibyaabeele ebilo bísatu ni iháangwe límo byaáhiingwiile, Múungu yaábahuuhila olwooya lwo obulami, nábo baáyemeelela. Na bóona áabo abaababwéene baátína bwooli.

¹² Ahaakulaatiile, baalubona bábili abo bahulila iláka liháango kuluga omu igulu niligaámba liti, “Mwiíze kunu olugulu!” Nábo baáguluka kuzeenda omu igulu omuunda ye eliile, kunu ababisa báabo nibabaléeba.

¹³ Esáaha ezo nyini, éensi yaáteengeta bwooli, echinogóka chimo che ikúmi (1/10) che echikaali chaásisiikala. Iteengeto elyo lyaáleeetelela abaantu ebihuumbi musanzu (7,000) baáfwa, na abáandi abaasigaliile baátiiniswa, baámukuza Múungu wo omu igulu.

* **11:8 11:8 *Iboma Iya Sodoma nali éensi ya Miísiri:*** Echikaali echo nichisusaniswa no omuzihwa gwa Sodoma habwo obuzilwa bwaácho káandi nichisusaniswa ne éensi ya Miísiri habwo obuhaila obuli omu nsi ezo.

14 Mbweenu, ennaku eza kabili zaahiingwiile, naho musoombookelwe nka nikwo ennaku eza kásatu zeéliliize kwiiza.

Maléeka wa musaanzu naateéla echikuli choómwe

15 Niho, maléeka owa musaanzu yaáteela echikuli choómwe. Mále naáhulila amaláka maháango okwo omu igulu nigagaamba, “Kutégeka éensi kukwaasilwe no Omukáma wéetu na Masihi† woómwe óogwo amutoolize kuchuúngula abaantu.

Náwe alaátégeka obucha no obuchiile.”

16 Niho abanyaampala makúmi ábili na bana, abaabeele beékeele omu bitébe byáabo byo obutégeki omu méeso ga Múungu, baagwa omu méeso, baámulanya Múungu,

17 nibagaamba báti,

“Nitukusiima, Mukáma Múungu Omuzizi wa Byóona,

óogwo oliyo no óogwo waabele obáyo, habwo kuba okozesize obuhicha bwaawe bukúlu, no óobu nootégeka.

18 Abanyamahaánga‡ abatalakwiíkiliize íwe bakakutámwa, náho obuchilo bwe echihulumuko chaawe bwaáhikile.

Óobu no obuchilo bwa abaantu áabo abáfwiile bachwaaziíkwe.

Nibwo obuchilo bwo kubazuha ensiimi abazána baawe ababáasi,

† 11:15 11:15 **Masihi:** Habwo obusoomboozi bwooli, osome echigaambo cha *Kristu* omu *Obusoomboozi habwa Amagaambo Agagumile*. ‡ 11:18 11:18 **Abanyamahaánga:** Habwo obusoomboozi bwooli osome *Obusoomboozi habwa Amagaambo Agagumile*.

na abaantu baawe bóona áabo abalikukugo-
mookela,
abakúlu na abato.

Óobu nibo obuchilo bwo kusiisa
abaantu bóona áabo abalikusiisa éensi."

¹⁹ Niho, omulyáango gwo kutaaha omu nzu ya
Múungu wo omu igulu gwaáchiingulwa. Isaandiko
lya Múungu lye endagano§ lyaábonwa omu nzu
ezo. Haabáho olulábyo na naáhulila echiluun-
dumo ne enkuba. Éensi yaáteengeta na haazila
enzula ya amabáale maháango bwooli ge ebalafu.

12

Omukázi hamo ni izóka

¹ Niho, okwo omu igulu, haalugamo olumany-
iso lwo kusobeza bwooli. Hakaba heena omukázi
óogwo azweekilwe izóoba, nakwo okwéezi kuk-
aba kuli ahaansi ya amagulu goómwe. Káandi,
aha mútwe gwoómwe akaba azweele omukáko
gwe chikáma ogukolesizwe kwe enyenyéezi ikúmi
ne ibili.

² Omukázi ogwo akaba ayina éenda na akaba
yaábaanza kweéchuungula kunu naachula habwo
kulúmwa obusúungu.

³ Niho, omu igulu okwo, haalugamo olumany-
iso olúundi lwo kusobeza. Léeba! Izóka* liháango
lilikutukula lyaábonwa. Izóka elyo likaba liina
emitwe musaanzu na amahéembe ikúmi, na buli
mútwe gukaba gwiina omukáko.

§ 11:19 11:19 *Isaandiko lya Múungu lye endagano:* Habwo
obusoombooji bwooli osome *Obusoombooji habwa Amagaambo*
Agagumile. * 12:3 12:3 *Izóka:* Izíina eliindi omu Chiziinza
isuumbwaánsi.

⁴ Izóka elyo lyaánaguza omuchila gwaályo, no omuchila gwaákukuumba eémo yi isatu (1/3) ye enyenyéezi zo omu igulu, gwaázinaguza omu nsi. Niho izóka lyeémelela omu méeso go ogwo omukázi óogwo akaba ali héehi kweéchuungula, kaálaaba yaámazile kuzáala, libone kumulya ogwo mwáana alaazáalwa.

⁵ Niho omukázi ogwo yaázáala omwaana wo obuséeza. Omwaana ogwo niwe alaatégeka amahaánga góona ge éensi na alaatégeka kwa amagala mahaango. Náho, ogwo mwáana wo omukázi aba yasapulwa, yaátwáalwa hali Múungu, aha chitébe cho obutégeki.

⁶ Omukázi ogwo yeelukila omu nsi yo obwoóma† ahaantu áaho Múungu akaba yaámuloongiize, abone kumulíisa aha mwáanya gwe bilo echihuumbi chimo na magána ábili na makúmi mukáaga (1,260).

⁷ Niho heemuka ichúmu omu igulu. Maléeka mukúlu Mikaili ali hamo na bamaléeka boómwe, baálwaana ni izóka, nályo izóka lilwaana nábo lili hamo na bamaléeka baályo.

⁸ Náho izóka na bamaléeka baályo bakasíngwa, no kulugiilila aho obwiikalo bwáabo tibula-beeleho káandi okwo omu igulu.

⁹ Izóka elyo liba lyaánagwa ahaansi omu nsi. Izóka éeli niyo ezo enzóka ya kala éezo elikwéetwa Omuleengesi nali Isitáani, elilikuhabisa abaantu bóona omu nsi. Mazima likanagwa omu nsi hamo na bamaléeka baályo.

† 12:6 12:6 **Omu nsi yo obwoóma:** Ensoonga yaáho ni iluungu lya amabaanga na amabáale, lyo obwoóma, elitéena améenzi.

10 Mala, naáhulila iláka liháango kuluga omu igulu niligaámba líti,

“Óobu, haabáho obuchuúnguzi, no obuzizi, no obukáma bwa Múungu wéetu, no obuzizi bwa Masihi woómwe, habwo kuba anagilwe ahaansi omulégeelezi wa abeekiliza bazeenzi béetu, óogwo abalegelela omu méeso ga Múungu omu chilo na nyemisana.

11 Óobu abeekiliza bazeenzi béetu bakamusínga habwe enságama yo Omutaámbwa, na aha buulubona óobwo bakasohoza. Tibalasaasizwe engoonzi zo obukaani bwo obulami bwáabo, bakaba bali bweémi kufwa habwo kumwiíkiliza Omutaámbwa.

12 Ha bwéecho, musemelelwe, íimwe mwéena, áabo mulikwiikala okwo omu igulu! Náho nimwiilóoko, íimwe mwéena áabo mulikutúula olugulu no omu nziba, habwo kuba Isitáani lituukile ahaansi omuli íimwe. Linigaheéle habwe echihulumuko chiháango, habwo kuba nilisoomboókelwa nka nikwo lyaásigaliize obuchilo buche kwoónka.”

13 Mbweenu, obuchilo izóka lyeemanyile nka nikwo linagilwe omu nsi, lyaaza kumwaágalaza ogwo mukázi óogwo akaba yaázáala omwaana wo obuséeza.

14 Náho Múungu yaámuha ogwo omukázi amanána ábili ge empuungu‡ empáango, abone kutuuntúmuka kuzeendayo okwo ha bwaáwe, ahaantu áaho Múungu alaamulíisa ha mwáanya,

‡ 12:14 12:14 **Empuungu:** Izíina eliindi ne *enkwáazu*.

aábe hala kuluga omu méeso gi izóka. Omunsi yo obwoóma okwo naaliisibwa ha mwáanya gwe ebilo echihuumbi chimo na magána ábili na makúmi mukáaga (1,260).

¹⁵ Niho, izóka lyaáatanaka améenzi agali méenzi bwooli kuluga omu kanwa kaályo, gaázela nko omunóna enyuma yo ogwo omukázi, abone kukukuumbwa na ago méenzi.

¹⁶ Náho éensi yaámuzuna ogwo mukázi. Éensi eyasama nko omunwa, egamila ago méenzi góona agalugile omu kanwa ki izóka.

¹⁷ Izóka lyaámutamwa bwooli ogwo mukázi, lyaázeenda kulwaana ne enzaalwa zoómwe abáandi áabo abalikugomookela ebilagilo bya Múungu no okwaátula amazima habwa Yeézu.

¹⁸ Mbwéenu, izóka lyeémeelela aha chaambo che enziba.

13

Enyameéswa mpáango kuluga omu nziba

¹ Niho naábona enyameéswa mpáango neeyiza kuluga omu nziba. Ekaba eyina emitwe musaanzu na amahéembe ikúmi. Buli iheembe likaba liina omukáko, na buli mútwe gukaba gwaandikilwe izíina lyo kumulogota Múungu.

² Ne enyameéswa ezo naábweene ekasusana nke enzúmula, náho amagulu gaáyo gakaba nka ago olugalaba, na akanwa kaályo kakaba kali nka ake enganza. Izóka* elyo lyaaha amagala gaályo hamo ne chitébe chaályo cho obutégeki no obuhicha bwínzi.

* **13:2 13:2 Izóka:** Izíina eliindi omu Chiziinza *isuumbwaánsi*.

³ Omútwe gúmo gwe enyameéswa mpáango ezo, gukaba nko oóti gutiilwého obuhuta bubi bwooli bwo olufu, náho obuhuta obwo bukaba bwaáchizile. Echo chaaleetelela abaantu bóona omu nsi kuzisobelwa bwooli no kuzikulaatila.

⁴ Bóona baalamya izóka elyo, habwo kuba likaba liziheéle enyameéswa mpáango obuhicha bwaályo bwo kutégeka. Káandi, baázilamya enyameéswa mpáango ezo omu kugaamba, “Táliho oóndi nke enyameéswa mpáango! Káandi, táliho óogwo alihicha kulwaana nayo!”

⁵ Mbwéenu, ezo enyameéswa mpáango yaáhaabwa obuhicha bwo kweébuga no kugaamba amagaambo go kumulogota Múungu. Káandi, yaáhaabwa obuhicha bwo kutégeka aha mwáanya gwa améezi makúmi aána na ábili.

⁶ Enyameéswa ezo mpáango yaábaanza kumuzuma Múungu, yaázuma iziina lyoómwe, ahaantu áaho alikutúula, na bóona áabo abalikutúula omu igulu.

⁷ Yeekilizibwa kulwaana na abaantu ba Múungu[†] no kubasíinga. Káandi, yaáhaabwa obuhicha bwo kutégeka abaantu be engaanda zóona na abe enzaalwa zóona ne endími zóona na amahaánga góona.

⁸ Abaantu bóona áabo abalikutúula omu nsi nibalamya enyameéswa ezo empáango, buli oómo óogwo ataandikilwe iziina lyoómwe omu chitabu cho obulami cho Omutaámbwa óogwo ayaabaágilwe kulugiilila obuchilo éensi etaka-haangilwe.

[†] **13:7 13:7 Abaantu ba Múungu:** Omu Chiyunani nibeétwa *abatakátúfu*, aba nibo abaantu abalikumugomookela Múungu.

9 Óogwo ayina amatwi, ahulile.

10 Omuuntu óogwo ayaatiilwého echihika akwaátwe enkwáate,
alyaátwáalwa enkwáate.

Omuuntu óogwo ayaatiilwého echihika kwíitwa
habwe embáadi,
habwe embáadi naayítwa.

Óobu, abaantu ba Múungu nibeendelwa
beéyomeleze na babe no okwiikiliza.

Enyameéswa mpáango kuluga olugulu

11 Niho, naábona enyameéswa mpáango eéndi
neehanama kuluga ahi itaka. Enyameéswa
mpáango éezo ekaba eyina amahéembe ábili
mache nka ago omutaámbwa, náho iláka lyaáyo
likaba lili nke li izóka.

12 Yaákozesa obuhicha bwóona bwe
enyameéswa mpáango ezo eya mbele, na
yaákozesa obuhicha obwo ha bwoómwe.
Enyameéswa mpáango ezo eya kábili yaábahatika
abaantu bóona be éensi balamyé enyameéswa
mpáango éezo ekaba eyina obuhuta bwo lufu
óobwo bukaba bwaáchizile.

13 Enyameéswa mpáango eya kábili ekakola
olumanyiso lwo kusobeza bwooli, no óobu
akaleetelela omulilo kutúuka kuluga omu igulu
kuhika éensi kunu abaantu nibabona.

14 Habwe emanyiso éezo yaaheelwe kukola
omu méeso ge ezo nyameéswa mpáango
ya mbele, yaábahabya abaantu be éensi.
Yaábagaambila abaantu bakole echisusano
cho kuzilila isima enyameéswa mpáango ya
mbele éezo ekaba ehuteezwe ne embáadi, náho
ekazeendelela kulama.

¹⁵ Enyameéswa mpáango eya kábili yaáhaabwa obuhicha bwo kuhuhila olwooya lwo obulami aha chisusano che enyameéswa mpáango ya mbele, kuba echisusano echo che enyameéswa mpáango ya mbele chibone kugaamba no kuleételela beétwe abaantu bóona áabo bakáanga kuchilamya.

¹⁶ Enyameéswa mpáango eya kábili yaáhatika abaantu bóona, abeena ikuzo na abanaku, abahíte na abahabi, abeena obweéyagaaluzi na abahálila, bateebwého olumanyiso aha ngalo yo obúlyo nali aha chihaanga cho obuso.

¹⁷ Ekakola eétyo kuba omuuntu weéna wéna ataákuhicha kugula nali kuguza choóna chóona atéena kuteebwaho olwo olumanyiso, oluli izíina lye ezo enyameéswa mpáango eya mbele, nali no obukúmi bwe enyúguta zóona zi izíina lyaáyo.‡

¹⁸ Echigaambo echi nicheénda amasala. Owa amasala abale obukúmi bwe ezo enyameéswa empáango, habwo kuba embalo ezo neemanyisa omuuntu bunaanka. Okubalwa kwaályo ni magána mukáaga na makúmi mukáaga na mukáaga (666).

14

Omutaámbwa na abaantu boómwe ebihuumbi igana límo na makúmi aána na bana (144,000)

‡ **13:17 13:17 Obukúmi bwe enyúguta zóona zi izíina lyaáyo:** Omu Chiyunani buli enyuguta ne ensoonga ye enaamba bunaanka. Ha bwéecho, buli izíina likaba liina enaamba yaályo, habwo obutulanizi bwe enaamba ze enyuguta zóona zi izíina elyo.

¹ Niho naáleeba, no kubona hakaba haliho Omutaámbwa, ayimeeliile ahi ibaanga lya Sayuni ali hamo na abaantu ebihuumbi igana límo na makúmi aána na bana. Abaantu abo bakaba baandikilwe aha chihaanga cho obuso bwáabo izíina lyo ogwo Omutaámbwa ni izíina lye Eése.

² Naáhulila iláka kuluga omu igulu nki iláka lya améenzi agali méenzi na nki iláka lye enkuba liháango. Káandi iláka likahulilwa nka abatéezi be endono béenzi nibaziteéla endono záabo.

³ Abaantu abo ebihuumbi igana límo na makúmi aána na bana bakaba beemeeliile omu méeso ge chitébe echo cho obutégeki no omu méeso ge ebyo bihaángwa bina byo obulami na abo banyaampala. Bakaba nibazina oluzina lúsha lutakahulilagwa, na táliho oóndi óogwo ayaahikize kweéyega oluzina olwo, choónka abaantu abasaangilwe baáchuungwiilwe kuluga omu nsi.

⁴ Abaantu abo abalikumukulaatila Omutaámbwa hoóna hóona áaho alikuzeenda, tibaleétiilého obulofo habwa abakázi, ensoonga bakaba bali aba biíkila. Bakachuungulwa kuluga omuli abo baantu abáandi, nábo baaba aba mbele kusohozwa nko omwéezo gwa mbele hali Múngu na ha Mutaámbwa.

⁵ Nábo ha kanwa káabo tibalabeele ne ebisuba byóona byóona, mala bakaba batéena entaambala yoóna yóona.

Maléeka básatu nibasohozza Empola za Múngu

⁶ Niho, naábona maléeka oóndi naatuuntúmuka ahagáti yi igulu. Maléeka ogwo akaba ayina Empola Nzima zo bucha no buchiile kubalaangaanila abaantu áabo abalikwiikala omu nsi,

abaantu ba amahaánga góona, abe engaanda zóona, abe endími zóona, na abe enzaalwa zóona.

⁷ Mbwéenu, maléeka ogwo yaáyaambaza iláka, yaágaamba aáti, “Mumugomookele Múungu no kumukúza, habwo kuba obuchilo bwo kulamula abaantu bwaáhikile. Mumulamye ogwo aka-haanga igulu, éensi, enziba, ne enzweelo za améenzi.”

⁸ Mbwéenu, maléeka oóndi owa kábili yaakulaatilaho, naagaámba aáti, “Echikaali cha Babéeli cháagwa! Nicho Abanyamahaánga bóona echaábanyweesa evíini yaácho baátamiila ne enaámba yo obusaambani bwaácho.”

⁹ Mala, haakulaatilaho maléeka oóndi owa kásatu. Náwe yaáhamuka ahi iláka liháango aáti, “Kábilaaba omuuntu naalámya ezo nyameéswa ne echisusano chaáyo, no kuteebwáho olumanyiso aha chihaanga cho obuso nali aha ngalo yoómwe,

¹⁰ omuuntu ogwo náwe alaánywa evíini ye echihulumuko cha Múungu, ekozilwe hatéena kutulaanilwa na améenzi. Múungu weényini naamuchenenela ogwo muuntu omu nsale ye echihulumuko choómwe, aánywe. Weényini Múungu naamwaagalaza omu mulilo muháango bwooli omu méeso ga bamaléeka abatakatífu no omu méeso go Omutaámbwa.

¹¹ Omwíika gwe ebyaágalazo byáabo guhanama olugulu obucha no obuchiile. Na abo baantu tibalihuumula echilo na nyemisana, abo abalikulamya enyameéswa ne echisusano chaáyo no kuteelwáho olumanyiso lwi izíina lyaáyo.”

¹² Óobu, abaantu ba Múungu nibeendelwa

beégumisilize. Abo nibo balikukoondoókela ebi-lagilo bya Múungu no kumwiikiliza Yeézu.

¹³ Áaho naáhulila iláka kuluga omu igulu, nililagila, “Yaandika oóti, ‘Kubaandiza óobu, beena omugisa abaantu bóona abalikufwa kunu bamwiikilize Omukáma Yeézu.’ ”

Omwooyo gwa Múungu nigugaámba, “Éego, balaábona kuhuúmula kuluga emilimo yáabo elikuguma, habwo kuba nibakulaatilwa ne ebikolwa byáabo ebizima.”

Igesa lye éensi

¹⁴ Niho naáleeba, no kubona hakaba haliho elíle lilikwéela. Aha lugulu ye elíle elyo akaba ayikeeleho omuuntu ali nka Mutábani wo Omuuntu.* Omuuntu ogwo akaba azweele omukáko gwe chikáma gwe ezaháabu aha mútwe gwoómwe. Omu ngalo yoómwe akaba akwaatili-ile eliihiso lyo obwózi.

¹⁵ Áaho maléeka oóndi yaáluga omu nzu ya Múungu, yaáyaambaza iláka liháango naamu-gaámila óogwo akaba ayikeele aha lugulu ye elyo líle aáti, “Obuchilo bwo kugesá bwaáhikile. Kwaáta eliihiso lyaawe ogése, habwo kuba igesa lye éensi yaawe lyaáhiisize.”

¹⁶ Niho ogwo ayikeele aha bwíle yaágesesa eliihiso lyoómwe aha lugulu ye éensi, mala éensi yóona éba yaágeswa.

* **14:14 14:14 Mutábani wo Omuuntu:** Habwo obusoomboozí bwooli osome *Obusoomboozí habwa Amagaambo Agagumile.*

17 Niho maléeka oóndi yaáluga omu nzu ya Múungu okwo omu igulu. Náwe akaba akwaatiliile eliihiso lyo bwóozi.

18 Niho yeeza maléeka oóndi yaáluga omu itaámbilo, náwe akaba ayina obuzizi habwo mulilo. Náwe aba yaámuhama ahi iláka liháango maléeka ogwo akwaatiliile eliihiso lyo obwóozi, naamulagila, “Kwaáta eliihiso lyaawe lyo obwóozi, oóze kunogola empogo ye ezabibu ye éensi, habwo kuba amagoomba gaázo gaáhiile.”

19 Niho maléeka ogwo yaágesesa eliihiso lyoómwe omu nsi, yaágesa emizabibu ye éensi, yaázita omu izuungilo liháango, lye echihulumuko cha Múungu.

20 Emizabibu zaázuungwa omu izuungilo lya ahéelu yi iboma likúlu. Lyaázwiisa enságama, ne enságama ezo yaáluga omu izuungilo yaázela neehika ha kubalilila echéemo cha machoólelo ge efaláasi. Obuleehi bwo ogwo muzela gwe enságama gukaba guli nko oluleengo lwe ek-ilomíita magána asatu.

15

Oluzina lwo Omutaámbwa na Musa

1 Niho, naábona olumanyiso olúundi omu igulu, lukaba ni lukulu no lwo kusobeza. Nkabona iínti, maléeka musaanzu bakaba nibaleéta ennáku musaanzu ezo omuhélo. Ennáku ezo zikaba zili zo kumaliliza echihulumuko cha Múungu.

2 Káandi naábona echiintu éecho chikaba chili nke enziba yi ilole éezo etulaaniilwe no omulilo. Na aho omu ngeégeelo hakaba hemeeliilwe abo abaantu abaabeele basiingile enyameéswe ezo

mpáango, echisusano chaáyo, hamo no okubala kwi iziina lyaáyo. Abaantu abo bakaba bakwaatiliile endono omu ngalo záabo éezo bakaba baheélwe na Múungu.

³ Bakaba nibazina oluzina lwa Musa* omuzáana wa Múungu no olwo Omutaámbwa, nibagaámba báti,

“Omukáma Múungu Omuzizi wa Byóona, ebikolwa byaawe ni bikulu ne byo kusobeza.

Íiwe níiwe Omukáma wa amahaánga góona, ne emiháanda yaawe ne ya amazima na ne eyo obuliho.

⁴ Íiwe Mukáma, noóha atakukweéganya no kulikúza iziina lyaawe?

Habwo kuba íiwe weénka níiwe omutakatíifu.

Abanyamahaánga bóona nibeéza no okukulamya,

habwo kuba ebikolwa byaawe bya amazima nibi-bonwa butúnu.”

Maléeka musaanzu abaabeele nibaleéta ennáku

⁵ Obuchilo ago kagahiingwiile, naáleeba éenzu ya Múungu echiíngwiilwe omu igulu, ensoonga iheéma lya buulubona† bwo kubaho kwa Múungu.

⁶ Maléeka musaanzu abo abeena ennáku musaanzu baasoholámo omwo. Bakaba beechumile emyéenda za kitani‡ nduunzi mala

* **15:3 15:3 Musa:** Habwo obusoomboozi bwooli osome *Obusoomboozi habwa Amagaambo Agagumile.* † **15:5 15:5 Iheéma**

lya buulubona: Habwo obusoomboozi bwooli, osome *Éenzu ya Múungu omu Obusoomboozi habwa Amagaambo Agagumile.*

‡ **15:6 15:6 Kitani:** Ne emyéenda ya abakáma. Ekaba ekoleswa obuluba bwo obukaani buháango bwooli bulikweéla.

beebohile emisumi ye ezaháabu omu kalezi káabo.

⁷ Oómo kuluga omuli ebyo bihaángwa bina ebyo obulami yaábaha abo bamaléeka musaanzu ebíibo musaanzu bye ezaháabu éebyo ebiizwiile echihulumuko cha Múungu óogwo alama obucha no obuchiile.

⁸ Omwo omu nzu ya Múungu, gwéezula omwiika óogwo gwaaleтелиилwe ni ikuzo lya Múungu no obuhicha boómwe. Tihaliho óogwo yaakuhicha kutaaha omu nzu ya Múungu káandi kuhika obuchilo ennáku ezo za musaanzu za bamaléeka abo zilaáhikiílizibwa.

16

Ebíibo musaanzu bye echihulumuko cha Múungu

¹ Niho, naáhulila iláka liháango kuluga omu nzu ya Múungu, nilibalagila abo bamaléeka musaanzu liti, “Nimuzeénde muze kuseesa omu nsi echihulumuko cha Múungu éecho echili omu bíibo musaanzu.”

² Mbwéenu, maléeka owo kubaanza yaázeenda, yaáchiítílila echíibo choómwe che echihulumuko cha Múungu omu nsi. Ahonyini, abaantu abeena olumanyiso lwe enyameéswe mpáango na áabo abakalamya echisusano chaáyo baázila ebigogo bíbi ebiina obusaasi buháango.

³ Niho maléeka owa kábili náwe yaáchiítílila echíibo choómwe omu nziba. Améenzi gaáhiinduka kuba enságama nke yo omutúumbi ne ebihaángwa byóona ebiina omwooyo gwo obulame omu nziba byaáfwa.

⁴ Niho maléeka owa kásatu náwe yaáchiítílila echíibo choómwe omu mizela ne enzweelo za améenzi, na améenzi ago góona gaáhiinduka kuba enságama.

⁵ Niho naáhulila maléeka omwiímeelelezi wa améenzi naagaámba aáti,

“Íwe Múngu Mutakatíifu,

óogwo abayo na niwe íwe óogwo ayaabeele abayo,

íwe oyina amazima,

habwo kuba ezi michwaáziiko zaawe ne eza amazima.

⁶ Abaantu abaheni bakéeta abaantu abatakatíifu na ababáasi baawe,

neewe Omukáma noobaha enságama, bazinywe. Bagukwiíwe ogwo muchwaaziiko!”

⁷ Niho naáhulila iláka kuluga ahi itaámbligo nili-gaámba líti,

“Íwe, Mukáma Múngu Omuzizi wa Byóona,

emichwaaziiko zaawe ne za mazima na ne zo obuliho.”

⁸ Niho maléeka owa kána yaáchiítílila echíibo choómwe ahi izóoba. Bityo izóoba lyaáhaabwa obuhicha bwo kwóocha abaantu habwo omulilo gwaályo.

⁹ Abaantu baáyochwa kubi bwooli. Baálogota izíina lya Múngu, ayaabeele ayina obuzizi habwe ennáku ezo, náho tibatamilwe ebiheno byáabo no kumuhiindikila Múngu bakabona kumuha ikuzo.

¹⁰ Niho maléeka owa kataanu yaáchiítílila echíibo choómwe aha chitébe cho obutégeki che enyameéswa mpáango. Bwaangu ensiimbaazi

yaásweekelela obukáma bwaáyo na abaantu baáchaankunya endími záabo habwo obusúungu.

¹¹ Baályoogooza Múungu wo omu igulu habwo obusaasi buháango ne ebigogo byáabo bíbi. Mále tibalatamilwe ebikolwa byáabo.

¹² Niho maléeka owa mukáaga náwe yaáchiítílila echíibo choómwe omu munóna mugázi gwa Eufuráati, na ago méenzi gaágwo gaáyomeela kuba omuháanda guloonzwe habwa abakáma kuluga obutúluka.

¹³ Niho naábona amazimu asatu áago agalikususana na amachele. Límo lyaáluga omu kanwa ki izóka,* eliindi kuluga omu kanwa ke enyameéswe mpáango, ne eliindi kuluga omu kanwa ko omubáasi ogwo we ebisuba.†

¹⁴ Amazimu ago geena obuhicha bwo kukola emanyiso, ne emilimo zaágo no kuzeenda aha bakáma bóona omu nsi kubakobyá kobyá bakole ichúmu echilo chikúlu cha Múungu Omuzizi wa Byóona.

¹⁵ Omukáma Yéezu naagaámba, “Muléebe! Ninyíza nko óokwo omwíibi ayizaho atéena kuso-hoza empola. Ayina omugisa óogwo ali méeso no kuzibiika emyéenda yoómwe kuba ataákwiiza kulibata busa no okugoolwa.”

¹⁶ Mbwéenu amazimu ago gaákobyá kobyá abakáma bóona na abazunaangoma báabo

* **16:13 16:13 Izóka:** Izíina eliindi omu Chiziinza *isuumbwaánsi*.

† **16:13 16:13 Omubáasi ogwo we ebisuba:** Neegaambilila éezo enyameéswe mpáango ya kábili, éezo ekaluga omu itaka, ne emilimo yaáyo ekaba eli okuhabisa abaantu na amagaambo gaáyo. Osome Okusuululilwa 13:11-15.

ahaantu áaho halikwéetwa Arimagedoni omu Chihebrania.

¹⁷ Niho maléeka owa musaanzu yaáchiítílila echíibo choómwe olugulu. Neenye naáhulila iláka liháango kuluga echitébe cho obutégeki cho omu nzu ya Múungu, niligaamba liti, “Chaáhwa!”

¹⁸ Haazila endábyo, eyoombo, ni iláka lye echisuumo, ne éensi yaáteengeta bwooli. Iteengeto elyo likaba lili liháango lyo kuchila góona kulugiilila abaantu babemo omu nsi.

¹⁹ Niho echikaali cha Babéeli chaabaganiswa ebinogoka bísatu, na amaboma ga amahaanga gágawa. Múungu yaáchiizuka echikaali cha Babéeli. Yaáchihatika chinywe kuluga echikóombe che evíini ye echihulumukóche chikúlu.

²⁰ Amaziinga góona gaábula, na mabaanga góona tigalabweenwe káandi.

²¹ Enzula ya amabáale ge ebalafu nka ageena ekilo makúmi ataanu buli límo gaagweela abaantu kuluga omu igulu. Abaantu baálogota Múungu, habwe ennáku ezo ze enzula ya amabáale, habwo kuba zikaba ennáku mbi bwooli.

17

Omusiihani mukúlu hamo ne enyameéswa elikutukula

¹ Niho, oómo wa bamaléeka abo musaanzu abaabeele beena ebyo bíibo musaanzu yéeza hali íinye, yaángaambila, “Ííza, neenye niinkwooleka omuchwaáziiko ogwo aheelwe omusiihani aku-muukile, echikaali éecho echoombekilwe aha lugulu ya améenzi agali méenzi.

² Abakáma be éensi bakasaambana náze, na abaantu be éensi nábo batamiile ne evíini yo obuseégu bwoómwe.”

³ Mbwéenu, Omwooyo gwa Múungu gwaánhanaantukila. Maléeka ogwo yaányebeembelela kuzeenda omu nsi yo obwoóma. Obuchilo naáhkileyo okwo, naábona omukázi ayikeele aha lugulu ye enyameésa mpáango elikutukula. Enyameésa mpáango ekaba eyina emitwe musaanzu na amahéembe ikúmi. Ekaba eyaandikilwe buli haantu amaziina go kulogota Múungu.

⁴ Omukázi ogwo akaba azweele emyéenda nduunzi zi ibala lye ezaambalau ni ibala elikutukula. Káandi akaba ayechemile habwe ezaháabu, amabáale go obukaani, no obukwáanzi. Omu ngalo yoómwe, akaba akwaatiliile echikóombe che ezaháabu éecho chikaba chiizwiile ebitamiso ne ebiintu ebilofo byo obwo obuseégu bwoómwe.

⁵ Aha chihaanga cho obuso bwoómwe likaba lyaandikilwe izína éelyo ensoonga yaályo ekaba eyeselekile. Izína lyoónyini ne éeli,

ECHIKAALI CHA BABÉeli,
NYINA WA ABASIIHANI
NO OWE EBITAMISO BYE Éensi.

⁶ Naábona omukázi ogwo atamiile habwo okunywa enságama ya abatakatífu ba Múungu áabo abaayisilwe habwo kuba bakaba bali baalubona ba Yeézu. Obuchilo naámubwéene, nkasobelwa bwooli.

⁷ Náho maléeka ogwo yaángaambila aáti, “Ha bwaáchi waásobelwa bwooli? Leka niinkugaambila ensoonga ye echihwe cho omukázi ogwo ne

enyameéswa mpáango éezo elikumusutula éezo eyina emitwe musaanzu na amahéembe ikúmi.

⁸ Enyameéswa mpáango éezo waabwéene, ekaba eyina obulame náho óobu yaáfwiile. Óobu yeéliliza no kuluga omu liina elila lyo kuzimu, náho Múungu alyaázisiingaalicha. Na abaantu bóona be éensi, áabo amazína gáabo tigalaandikilwe omu chitabu cho obulami kuluga kuhaangwa kwe éensi, balaásobelwa kubona ezo nyameéswa mpáango, éezo kala ekaba elihó, mala yaáfwa, mále elaábonwa káandi.”

⁹ Echigaambo echi nicheénda obwéenze na amasala ageene okweétegeleza. Ezo mitwe musaanzu nágo na amabaanga musaanzu áago ayikalila ogwo mukázi,

¹⁰ káandi emitwe ezo na abakáma musaanzu. Emitwe musaanzu ezo neemanyisa abakáma musaanzu. Bataanu baáfwiile, oómo naatégeka óobu, oóndi achaali takeezile. Náwe obuchilo kaáliiza ni lwaampaka asigale no kutégeka ha mwáanya muche kwoónka.

¹¹ Ne enyameéswa mpáango ezo ekaba neetuúla náho yaáfwa niwe omukáma wa munáana. Ogwo owa munáana no oómo wáabo abo abakáma musaanzu, náwe alaásiinagalichwa na Múungu.

¹² “Ago mahéembe ikúmi áago okabona nigamanyisa abakáma ikúmi áabo bachaali tibakatégekile. Abo bóona nibahaábwa obuhicha bwo kutégeka hamo ne ezo nyameéswa mpáango, náho aha mwáanya gwe esáaha eémo yoónka.

¹³ Abakáma ikúmi abo baláaba no obweéhanuuzi búmo, nibaziha enyameéswa

mpáango ezo amagala gáabo no obuzizi bwáabo bwóona bwo kutégeka.

¹⁴ Balaákola endwaana no Omutaámbwa. Náho Omutaámbwa alaábasínga, habwo kuba weényini no Omukáma wa abakáma no Omutégeki wa abatégeki, na abo abali hamo náze na abaantu boómwe abaayesilwe no kutoózibwa na Múungu, nábo na abeésigwa.”

¹⁵ Maléeka yaázeendelela kugaamba, aha ku-gaamba aáti, “Améenzi áago obweéne ogwo musiihání ayikéele aha lugulu yaáho neemanyisa enzaalwa, ne embága, na amahaánga, ne endími.

¹⁶ Ago mahéembe ikúmi áago obweéne ne ezo enyameéswa mpáango zilaámutámwa omusiihání ogwo. Nibabitwaala byóona ebyoómwe no kumusiga busa. Nibalya enyamaye, na amasaagáge nibaganaga omu mulilo.

¹⁷ Habwo kuba Múungu weényini atiilemo omu miganya yáabo kuhikiiliza echihika choómwe omu kwiikiliza kuziha ezo nyameéswa obuzizi bwáabo bwo kutégeka, kuhika ebigaambo bya Múungu kabilihikiilizibwa.

¹⁸ Omukázi óogwo wabweene naamanyisa echikaali echo chikúlu echilikutégeka abakáma bóona be éensi.”

18

Kugwa kwe echikaali cha Babéeli

¹ Obuchilo ago kagahiingwiile, léeba naábona maléeka oóndi naahanaántuka kuluga omu igulu. Akaba ayina obuhicha buháango, ne éensi yaáyeengelela habwi ikuzo lyoómwe.

² Náwe yaáyaambaza lwa amagala ahi iláka
liháango bwooli, naagaámba aáti,
“Cháagwa!

Echikaali cha Babéeli cháagwa!

Óobu chaábeele obwiikalo bwa amazimu
no obwiikalo bwa buli izimu.

Chaábeele ahaantu ha buli nyonyi mbi no oku-
tamisa.

³ Cháagwa habwo kuba Abanyamahaánga bóona
bakanywa evíini yaácho,
baátamiila ne enaámba yo obusaambani bwaácho.
Abakáma be éensi baásaambeene náze.

Abatuunzi be éensi
bakahíta habwo bwíinzi bwa amagala ge ebya
katóози byoómwe.”

⁴ Niho naáhulila iláka eliindi kuluga omu igulu,
niligaámba liti,

“Abaantu baanze, mulugého hali weényini,
kuba mutateelana náze kukola ebiheno byoómwe
no kuba muteéza kugwéebwa no omuchwaáziiko
hamo náze.

⁵ Habwo kuba ebiheno byoómwe byaábéele bíinzi,
no óobu byaáhika omu igulu.

Náwe Múungu yaábiizukile ebikolwa byoómwe byo
obuzilwa.

⁶ Nka níkwó yaábakoliile abáandi, neemwe mu-
mukolele mútyo nyini.

Káandi mumukolele entúlo ibili yo obuzilwa
óobwo yaábakoliile abáandi.

Omu mutáho gwe,
mumutulanilize entúlo ibili ye ebyaágalalo éebyo
yabatulaniilemo ímwe.

⁷ Nko óókwo yeekulize no kutúula omu
bya katóози, mumuchwaáziike no

kumwaágalaza kwiingana ne ebikolwa
bye.

Habwo kuba omu muganya gwoómwe ayebuga
omu kugaamba,

‘Ínye niintegéka nko omugóle, ínye tíndi en-
tuúmbakazi, mala tíndizila entíimba káandi.’

⁸ Ha bwéecho ennáku zóona zilaámugweela aha
chilo chimo choónka,
okusiingaalika kwe enkabe, ze ennáku, ne eze
enzala.

Naayochibwa butúnu no omulilo,
habwo kuba Omukáma Múungu óogwo aliku-
unchwaáziika niwe wo obuhicha.”

⁹ Abakáma be éensi áabo bakasaambana
náze no kukoba hamo náze omu bya katóози
balaáchula no kubolooga obuchilo balibona
omwíika gwo kusiingaalichwa kwoómwe.

¹⁰ Abakáma abo be echo chikaali habwo
kweétimwa kwe ebyaágalalo byaácho,
baleémeelela hala no kuchula nibagaamba:

“Ne lóoko! Ne lóoko echikaali, íwe
Babéeli, echikaali echiina amagala!
Omuchwaáziiko gwaawe gwaákuhikile
aha káanya ke esáaha eémo yoónka.”

¹¹ Abasúluza be éensi balaátéela empámo no
kwaalama, habwo kuba tálibaho muuntu wo
kugula káandi entuundo záabo.

¹² Táliho omuuntu káandi wo kugula entuundo
záabo ze ezaháabu, eféeza, amabáale go obukaani
ne enkwaanzi, kitani nduunzi, emyéenda milu-
unzi ze ezaambalau, ze ehalili, ne ezili kutukula,
ebiseme bye embaáho zo obubáani, nali ebi-
intu éebyo ebikozilwe na amahéembe ge enzozo,
na buli chiintu echikozilwe kuluga embaáho

zo obukaani, nali bye emiliinga, isiinza, nali emalumaalu,

¹³ omudalasíini, ebiluungo, omugaazu, emane-mané nali obubáani, nali evíini, amazuta ge emizeituni, nali ensaano nduunzi ne engano, nali ente, entaama, efaláasi, amagáali go kukweeswa ne efaláasi, nali abahálila, abaantu áabo abeena obulami.

¹⁴ Mbwéenu, abasúluza nibagaámba báti, “Ebi-intu biluunzi éebyo okaba noobiligila bwooli aha muganya gwaawe tibichibaho. Byóona ebya katóози ne ebi ikuzo byaábahwéela. Tibichikuliho na tolíbibona no obuche bwa akáti.”

¹⁵ Abasúluza áabo bakahíta kuluga hali weényini balaáyemeelela hala habwo kutína olwo lwaágalo, balaáyaambaza no kwaalama.

¹⁶ Nibagaámba báti,
“Ne lóoko! Ne lóoko echikaali chikúlu.
Echikaba chizweele emyéenda miluunzi ze ekitaní,
ze ezaambalau, ne emyéenda elikutukula.
Chikaba cheechuma habwe ezaháabu,
amabáale go obukaani, ne enkwaanzi.

¹⁷ Náho obwo buhite bwóona bwaásikiizwe aha mwáanya gwe esáaha éemo yoónka.”

Buli musalahaangi na ababugi bo omu nziba ababugisa amataanga, abasalahaangi na abatuunzi bóona abo omu nziba, balyeéemeelela hala.

¹⁸ Obuchilo balibona omwíika gwo kusiingalichwa kwaágwo, balyaáchula kwo kuhamuka ahi iláka nibagaámba, “Tichiliho echikaali echíindi nke echikaali chikúlu echi!”

¹⁹ Balyeésaamulila enkuungu omu mitwe yáabo kunu nibaambaza omu kugaamba báti,

“Ne lóoko! Ne lóoko echikaali chikúlu.
Echikatukola íichwe twéena abeene eméeli tube
abahíte,
habwo obuhite bwaámo.
Náho echikaali chóona chaásiingaalika aha káanya
ke esáaha eémo yoónka.”

²⁰ Munulilwe, íimwe áabo mulikutúula omu
igulu. Munulilwe, íimwe abaantu ba Múungu,
entumwa, na ababáasi, habwo kuba Múungu
achwaáziikile echikaali echo habwa áago chik-
abakolela íimwe.

²¹ Mbweenu, maléeka wa amagala yaáyeleeza
ibáale nko olubeengo luháango, yaálunaga omu
nziba, yaágaamba aáti,
“Aha magala méenzi nka aga,
echikaali chikúlu cha Babéeli olyaánagwa na toli-
bonwa butúnu káandi.

²² Enzina za abalikutéela endono, emiléela, ne
ebikuli,
talibaho omubuya wa akazeendele koóna kóona,
káandi tililihulilwa omuli íiwe no obuche bwa
akáti iláka lyo olubeengo.

²³ Omwaanga gwo olumuli tigulimulika káandi
omuli íiwe no obuche bwa akáti.

Nali tihaáliba na amazenye ga chisweéla nali
chisweélwa.

Echikaali cha Babéeli chikakolwa chíti
habwo kuba abatuunzi baawe
bakaba bali abakúlu be éensi,
na habwo kuba amahaánga góona gabeehilwe
habwo obulozi bwaawe.

²⁴ Omuli íiwe ekabonwa enságama ya ababáasi ne
enságama ya abaantu ba Múungu,
hamo ne enságama ya abaantu bóona áabo abaay-
isilwe aha, omu nsi.”

19

Múungu naakuzibwa

¹ Obuchilo ago kagahiingwiile, naáhulila iláka nke elye embága mpaango omu igulu, niliteéla eyoombo ha kugaamba liti,

“Akuzibwe Múungu!”

Obuchuúnguzi, ikuzo, no obuzizi ne bya Múungu wéetu,

² ha kuba obulamuzi bwoómwe no obwo obuliho na amazima.

Achwaáziikile omusiihani mukúlu
óogwo akabeeha éensi habwo obuseégu
bwoómwe.

Múungu akeéhooolela

habwe enságama ya abo abazáana boómwe abi yaáysisile.”

³ Baáyaambaza iláka entúlo ya kábili,

“Akuzibwe Múungu!

Ogwo mwíika kuluga omu iboma elyo nigulelema kuza olugulu obucha no obuchiile.”

⁴ Abo banyaampala makúmi ábili na bana hamo ne ebyo ebihaángwa bina byo obulami baba báagwa omu méeso goómwe, baámulamya Múungu óogwo akaba ayikéele ahali echo chitébe cho obutégeki, nibagaámba báti,
“Amina! Akuzibwe Múungu!”

⁵ Mala, iláka liba lyaáluga ahali echo chitébe cho obutégeki niligaámba liti,

“Mumusiingize Múungu wéetu, íimwe abazáana boómwe bóona.”

“Íimwe áabo mulikumugomookela,

* **19:1 19:1 Akuzibwe Múungu:** Ne ensoonga ya *Haleluya*.

abato na bakúlu!”

⁶ Niho, naáhulila iláka nki iláka lye embága mpáango. Iláka éelyo likahilila nka nikwo améenzi agali méenzi gahilila omu kuzela. Káandi likaba nki iláka liháango lye enkuba elikutéela. Likagaamba liti,

“Akuzibwe Múungu!

Omukáma Múungu wéetu Omuzizi wa Byóona atégekile!

⁷ Neechwe, tunulilwe,
tumuteéele emihila no kumukúza,
habwo kuba obuchilo bwa amazenyi go obweenga bwo Omutaámbwa bwaáhika,
na chisweélwa woómwe yaámazile kweéloonza.

⁸ Weényini aheelwe emyéenda zo okuzwaala za kitani nduunzi,
elikwéela no okweengelela.”

Emyéenda ezo nduunzi ensoonga yaázo nibyo ebikolwa bye entúungwa nzima bya abaantu ba Múungu.

⁹ Maléeka ogwo yaángaambila aáti, “Yaandika nka nikwo, beena omugisa bóona áabo abal-aalikilwe hali ago mazenyi go obweenga bwo Omutaámbwa. Káandi yaángaambila nka nikwo, aga gi naágaambile na amazima ge echigaambo cha Múungu.”

¹⁰ Niho náagwa omu méeso go ogwo maléeka, mbone kumulamyá. Náho yaángaambila, “Leka! Neenye ndi omuzáana muzeenzi waawe hamo na abeekiliza bazeenzi baawe áabo abalikwaátula amazima habwa Yéézu. Mbweenu, mumulamye Múungu weénka, habwo kuba Omwooyo gwa

Múungu nigubazuna abaantu kwaátula amazima habwa Yeézu nigwo omwooyo gwo obubáasi.”

Óogwo akaba azihanamile efaláasi elikwéela

¹¹ Obuchilo ago gahiingwiile, naábona eliizáho eliindi. Omu méeso gaanze igulu likaba lichingwiilwe na léeba, efaláasi elikwéela no ogwo akaba azihanamile ha mugoongo gwaáyo. Ogwo akaba naayétwa “Omweésigwa” no “Owa Amazima.” Náwe achwaaziika no kulwaana ichúmu habwa amazima.

¹² Améeso goómwe gakaba gali nka age emyeengezi yo omulilo, no omu mútwe gwoómwe akaba azweele emikako múnzi. Akaba ayaandikilwe hali weényini izíina éelyo akaba ataliho omuuntu óogwo ayaabeele naahicha kulisoombookelwa náho weényini weénka.

¹³ Akaba azweele enkaanzu éezo ekaba ekolizwe omu nságama. Izíina lyoómwe akaba naayétwa aáti, “Echigaambo cha Múungu.”

¹⁴ Abazunaangoma bo omu igulu bakaba nibamukulaatíla enyuma. Bakaba bazweele emyéenda ye ekitani nduunzi ezilikweengelela, káandi ezilikwéela bwooli, nábo bakaba bahanamile efaláasi zilikwéela.

¹⁵ Olubaadi lwo obwózi luluga omu kanwa koómwe nálwo lumubonesa kusínga amahaánga. Weényini niwe alaatégeka kwa amagala ma haango. Niwe alibatila omu izuungilo lyo kuzuungilamo evíini ye echihulumuko cha Múungu Omuzizi wa Byóona.

¹⁶ Aha chibelo choómwe na aha nkaanzu yoómwe hakaba haandikilwe izíina éeli,

OMUTÉgeki WA ABATÉgeki, ALI OMUKÁma WA
ABAKÁma.

¹⁷ Mbwéenu, naábona maléeka oómo ayemeeli-ile omu izóoba. Maléeka ogwo yaáyaambaza ahi iláka, kwéeta enyonyi zóona éezo ezilikutuuntu-muka olugulu, naagaámba aáti, “Mwiíze mukobe aha, ha amazenyi maháango ga Múungu.

¹⁸ Mwiíze mubóne kulya entagasa ya abakáma, ya abakúlu be embága ya abalwaanila ngoma, ya abaantu abeena amagala. Mubóne kulya entagasa ze efaláasi na abahanami be efaláasi, ne entagasa za abaantu bóona, abahálila na abeéyagaaluzi, hamo na abeena ikuzo na abatéena ikuzo.”

¹⁹ Niho, naábona ezo nyameéswa na abakáma be éensi na abazunaangoma báabo bakobile hamo. Bakakola bátyo babone kulwaana no ogwo akaba azihanamile efaláasi elikwéela hamo na abazunaangoma boómwe.

²⁰ Náho ezo nyameéswa, yaákwáatwa hamo no ogwo omubáasi we ebisuba óogwo akakola oluméenke habwe ezo nyameéswa, habwe eméenke ezi akabeeha abaantu áabo abeenaánkwiile emanyiso ye ezo nyameéswa no kulamya echisusano chaáyo. Bóona bábili bali abalame baba baánaguzwa omu nyaanza yo omulilo gwe echikwáazo ogulikwaaka bwooli.

²¹ Abo abasígeele bakéetwa no olubaadi ol-waalugile omu kanwa ko ogwo muuntu óogwo akaba azihanamile efaláasi elikwéela. Ne éezo nyonyi zóona ziba zaálya ezo ntagasa záabo no okuhaaga.

20

Isitáani nilibóhwa emyáaka echihuumbi chimo

¹ Mále, naábona maléeka naahanaántuka kugula omu igulu. Náwe akaba akwaatiliile oluchiínguzo lwe eliina elila lyo okuzimu no omunyololyo muháango omu ngalo yoómwe.

²⁻³ Alikwáata elyo izóka,* ezi niyo ezo enzóka ya kala eli Omuleengesi na niyo Isitáani, náwe ogwo maléeka alikoma no kulinaga omu liina elyo lyo okuzimu. Alichííngila, na aha lugulu yaályo yaatáho oluméeneko litaliiza likazeendelela káandi kubéeha Abanyamahaánga. Nályo Isitáani lyaábohwa emyáaka echihuumbi chimo. Kaguliba omwáanya ogwo gwaáhwéele, ni lwaampaka likomoololwe ha mwáanya muche kwoónka.

⁴ Niho naábona ebitébe byo obutégeki na babiikaliile áabo abaabeele baheélwe obuhicha bwo kuchwaáziika. Neenye naábona emyooyo za abaantu áabo abanogweelwe emitwe habwo kwaátula amazima habwa Yéézu no kwoólekelela no kukumuucha echigaambo cha Múungu. Tibalalamize enyameéswe mpáango ezo nali echisusano chaáyo. Tibalakuunzile kuteebwáho olumanyiso lwe enyameéswe mpáango ezo aha mpaanga zo obuso bwáabo nali aha ngalo záabo. Abaantu aba baázooka, baátégeka hamo na Kristu emyáaka echihuumbi chimo.

⁵ Abaantu abáandi abáfwiile tibalasubile kuba abalame káandi kuhicha aho zaáhiikile emyáaka echihuumbi chimo. Okwo nikwo okuzooka kwa mbele.

* **20:2-3 20:2-3 Izóka:** Izíina eliindi omu Chiziinza *isuumbwaánsi*.

⁶ Beena omugisa na nibo abatakatifu abo abeene olugazi omu kuzooka kwa mbele. Abo olufu olwa kabili tilwiina amani hali boonyini, naho balaaba abagabe ba Mungu na Kristu, na balaátegeka naze omwanya ogwo gwe emyaka echihuumbi chimo.

Isitani nilisiingaálíchibwa

⁷ Keélihika ezo myaka echihuumbi chimo, Isitani nilikomoolwa kuluga omu ibóhelo lyaályo.

⁸ Nályo lilaásohola, kukooba kooba amahaंगा abali omu nkási ina ze éensi, ensoonga Gogu na Magogu. Isitani nilibakoby koby balwaane ichúmu, nabo balaaba na abaheémba béenzi nko omusényi gwe enziba.

⁹ Baáhanama ha lugulu yo lugazi lwe éensi bazizoongoloka enkáambi ya abaantu ba Mungu áabo omu chikaali cha Yerusaléemu echo Mungu alikweenda. Naho Mungu yahanaantucha omulilo kuluga omu igulu no kubasiingalicha abaheémba bi Isitani.

¹⁰ Nályo Isitani, éelyo elyaababeéhile, lyaánagwa omu nyaanza yo omulilo ne echikwáazo. Aho niho ahaantu áaho hakanagwa enyameéswe mpáango no omubási ogwo we ebisuba. Nabo balyaáyagalazwa okwo echilo na nyemisana, obucha no obuchiile.

Omuchwaáziiko gwo omuheleeluko

¹¹ Niho, naábona Mungu ayikéele aha chitébe chiháango cho obutégeki chilikweéla. Igulu ne nsi byaahwaho omu méeso goómwe na tibilábonekene káandi.

¹² Niho naábona abáfwiile, abaantu kanaku na abo abeena ikuzo, beemeeliile omu méeso ge echo chitébe cho obutégeki. Mala ebitabu éébyo bikaba byaandíkilwe ebikolwa bya abaantu bóona byaásuululwa. Mala chiba chaáfuundulwa echitabu echíindi, nicho echo chikaba chili echitabu cho obulami. Abo abáfwiile baáchwaaziikwa kwiingana ne ebikolwa byáabo éébyo byaayaandikilwemo omuli ebyo bitabu.

¹³ Enziba ekasohoza abáfwiile abaabeele balimo. Olufu na kuzimu nabyo byaásohoza abáfwiile abaabeele balimo. Buli oómo yaáchwaaziikwa kwiingana ne ebikolwabye.

¹⁴ Mále olufu na kuzimu byaánagwa omu nyaanza yo omulilo. Ezo nyaanza yo omulilo níwo olufu lwa kábili.

¹⁵ No omuuntu óogwo izíina lyoómwe likabulamo omuli echo chitabu cho obulami, náwe akanagwa omuli ezo nyaanza yo omulilo.

21

Igulu lisha ne éensi eénsha

¹ Mále, naábona igulu lisha ne éensi eénsha, habwo kuba igulu elya mbele ne éensi eya mbele bikaba byaálahiingwiile, tihalizilaho ne enyaanza káandi.

² Niho naábona echikaali echo echitakatífu, nicho Yeruzaléemu eénsha, nichihanaántuka kuluga omu igulu owa Múungu. Echikaali echo chikaba chiloonzibwe nko óokwo chisweélwa achumwaho habwe eéba.

³ Naáhulila iláka liháango kuluga aha chitébe cho obutégeki, niligaamba liti, “Huliiliza! Obwiikalo bwa Múungu ni hamo na abaantu.

Naayikala hamo na abaantu, nábo baláaba abaantu boómwe, náwe aláaba Múungu wáabo.

⁴ Alaágakubula amaziga gáabo góona. Obuchilo obwo, abaantu tibalifwa nali kwaalama. Tihalibaho ne empámo nali obusaasi, habwo kuba akazeendele áako ka kala nikaba kaáhiingwiile.”

⁵ Mala ogwo akaba ayikéele aha chitébe cho obutégeki yaazila aáti, “Óobu ebiintu byóona niimbikola kuba bisha!” Káandi yaángaambila aáti, “Ogaandike aga, habwo kuba na amagaambo go kweésigwa agali go obuliho.”

⁶ Yaángaambila káandi aáti, “Gaáhikilizwe! Ínye nínye Alufa na Omega,* ínye nínye Obutaándiko no Omuhélo. Buli muuntu óogwo ayina iliho, niimmuha améenzi ga busa kunywa kuluga enzweelo ya améenzi agatuha obulami.

⁷ Óogwo alaasiinga, alyaáhuungula ago góona. Weényini aláaba omwaana waanze, neenye ndyáaba Múungu woómwe.

⁸ Náho abatíini, áabo abatakumwiíkiliza Múungu, áabo balikumutamisa Múungu, abéesi, abaseégu, abalozi, abo abalikulamya ebisusano, na ababéehi, abo bóona ahaantu háabo no omu nyaanza yo omulilo gwe echikwáazo. No óolu níwo olufu lwa kábili.”

Yeruzaléemu éénsha

⁹ Niho maléeka oómo wa abo musaanzu abaabeele basutwiile ebíibo musaanzu éebyo ebiizwiile ennáku musaanzu zo omuhélo yéeza yaángaambila, “Ííza kunu, neenye niinkwooleka

* **21:6 21:6 Alufa na Omega:** Omu Chiyunani, *Alufa* ne enyuguta yo kutaándika omu nyúguta ze Chiyunani. *Omega* ne enyuguta yo omuhélo.

ogwo chisweélwa, óogwo ali omukázi wo Omutaámbwa.”

¹⁰ Niho, Omwooyo gwa Múungu gwaánhanaantukila, maléeka ogwo yaántwáala kuhika ibaanga liháango mala lila. Yaányoleka echikaali chitakatíifu cha Yeruzaléemu nichihanaántuka kuluga omu igulu owa Múungu.

¹¹ Echikaali echo chikaba chiina ikuzo lya Múungu, chikaba nicheengelela nki ibáale lyo obukaani lya yaásipa no okweengelela nki ilole.

¹² Chikaba chiina olukúta luháango, lula, lwiina amaléembo ikúmi na abili, na aha maléembo bamaléeka ikúmi na bábili; na amaziina gaandikilwe aha lugulu ya maléembo áago gali engaanda ikúmi ne ibili za Iziraeli.

¹³ Hakaba heena amaléembo asatu olubazu lwo obutúluka, asatu olubazu lwa chiziba cha ntumwa, asatu olubazu lwa nyakaziinzakazi, na asatu olubazu lyo obugwa.

¹⁴ Olwo lukuta lwe echikaali lwoombekilwe aha lugulu ya amabáale go oluhazo ikúmi na abili, na ha lugulu lwa buli ibáale hakaba haandikilwe iziina lyo oómo wa áaho wa abo ntumwa ikúmi na bábili bo Omutaámbwa.

¹⁵ Mbwéenu, maléeka óogwo akaba naahóoya neenye akaba ayina enkoni ye ezaháabu yo kuleengela. Akaba ayina ezo abone kuchileenga echo chikaali, amaléembo gaácho, no olukúta lwaácho.

¹⁶ Mbwéenu, yaáchileenga echo chikaali, nabwo obuleehi, obugazi, ne echéemo bikaba nibiingana hóona. Akabonesa kuba ne ekilomíita ebihuumbi

bibili na magána aána (2,400).†

17 Yaáleenga obugazi bwo olwo lukuta lwaácho nálwo lwaaba no obula bwo kuluga aha ngalo kuhika aha nkokola byaaba igana límo na makúmi aána na bina (144),‡ ha ndeengo zo obumuuntu, éezo ogwo maléeka yaakolesize.

18 Olwo lukuta lukaba lwoombekesizwe amabáale go obukaani aga yaásipa. Echikaali nácho chikaba choombekesizwe kwe ezaháabu nduunzi elikweénglela nko omususano gwi ilole.

19 Enhazo zo olwo lukuta lwe echikaali zikaba zitonilwe na amabáale go obukaani. Oluhazo olwa mbele lukaba luli olwa yaásipa, olwa kábili yakuti samawi, olwa kásatu kalikedoni, olwa kána zumaridi,§

20 olwa kataanu salidoniki, olwa mukáaga akiki, olwa musaanzu krisolito, olwa munáana zabarajadi, olwa mweenda yakuti maanjáano, olwe ikúmi krisopraso, olwe ikúmi ne eémo hiaki-into, no olwe ikúmi ne ibili ni ametisto.

21 Ago amaléembo ikúmi ne ibili gakaba gali enkwaanzi ikúmi ne ibili, buli iléembo likaba likozilwe kwe enkwaanzi eémo. Ensese enkúlu ye echo echikaali ekaba ekozilwe kuluga ezaháabu

† 21:16 21:16 *Ekilomúta ebihuumbi bibili na magána aána (2,400)*: Habwe endeengo ye Echiyunani ne estadia ebihuumbi ikúmi na bibili (12,000). Enaamba ye ikúmi ne ebili ekaba eyina ensoonga yo obuhikiiliza. ‡ 21:17 21:17 *Obugazi bwo olwo lukuta lwaácho nálwo lwaaba no obula bwo kuluga aha ngalo kuhika aha nkokola byaaba igana límo na makúmi aána na bina (144)*: Ensoonga ye endeengo yo obugazi obúundi yaakaáhicha kuba obuleehi bwaálwo. § 21:19 21:19 *Zumaridi*: Ni ibáale lyo obukaani buháango, liba liina amabála go olumoongo.

nduunzi, éezo ekaba neeyeengelela nki ilole.

²² Tiíndabweene éenzu ya Múungu omuli echo chikaali, habwo kuba Omukáma Múungu Omuzizi wa Byóona, hamo no Omutaámbwa niyo éenzu ya Múungu ye echo chikaali.

²³ Echikaali echo tichikweenda omwaanga gwi izóoba nali okwéezi, habwo kuba ikuzo lya Múungu nilichimweekela, no Omutaámbwa niwe emuli yaácho.

²⁴ Abanyamahaánga bóona balyaálibata omu mwaanga gwe echikaali echo, na abakáma be éensi nibatáahamo omwo kutwáala ebiintu byáabo byo obukaani.

²⁵ Amaléembo góona ge echikaali echo galáaba gachiingwiilwe obuchilo bwóona, habwo kuba tibaliba ne ensiimbaazi.

²⁶ Abanyamahaánga bóona omu nsi balaáléeta ikuzo ne ebiintu byo obukaani omwo omu chikaali.

²⁷ Nakáti tiheena choóna chóona éecho chili echilofo echilitaaha omu chikaali omwo, nali omuuntu weéna wéena óogwo alikukola amagaambo ge ensóni nali ge ebisuba. Náho, abaantu áabo balitaahamo omwo omu chikaali echo na áabo amazína gáabo gaandikilwe omu chitabu cho obulami cho Omutaámbwa.

22

Omunóna gwa améenzi agatuha obulami

¹ Mala maléeka yaányoleka omunóna gwa améenzi agatuha obulami, gukaba nigweengelela nki ilole na gukaba niguluga ahali echo chitébe cho obutégeki cha Múungu ne cho Omutaámbwa.

² Omunóna ogwo gukaba niguzela kulabila ahagáti ye nsése enkúlu ye echo chikaali. Hakaba heena omuti ogutuha obulami ogukaba gusugeene enkasi zóona zo omunóna. Omuti ogwo guzaala emisumo yaágwo buli kwéezi omu mwáaka gwóona. Nágo amababi go omuti ogwo no omubázi gwo kuchiza amahaángá.

³ Mala tihalibaho káandi no omucheenogwoóna gwóona. Náho echitébe cho obutégeki cha Múungu ne echo Omutaámwa chiláaba chili omwo na abazáana boómwe balaámulamya Múungu.

⁴ Nábo balaábubona obuso bwa Múungu, na buli muuntu alaáyaandikwa iziina lya Múungu aha chihaanga cho obuso bwoómwe.

⁵ Omu chikaali echo tihalibaho no omu chilo káandi. Abaantu tibalibona omugasogwo kuba no omwaanga gwo olumuli nali omusana gwi izóoba, habwo kuba Omukáma Múungu aláaba omwaanga gwáabo. Abaantu abo balyaátegeka obucha no obuchiile.

Amagaambo ga ha muhélo

⁶ Niho maléeka ogwo yaángambila aáti, “Amagaambo aga na ga mazima, na ago kweésigwa. Omukáma Múungu óogwo alikubaha ababási Omwooyo gwoómwe, náwe akamusiíndika maléeka woómwe kwoóleka abazáana boómwe amagaambo ago galikweendelwa kubaho no kubonwa óobu zuba zuba.”

⁷ Yeézu naagaámbe aáti, “Huliiliza! Niinyíza bwaangu. Ayina omugisa óogwo alikweékomya ebigaambo byo obubási ebili omu chitabu echi.”

8 Ínye Yohana nkabona no kuhulila amagaambo ago ínye nyini. No obuchilo naágabweene no kugahulila, nkagwa buzuúma omu méeso go ogwo maléeka ayaammanyisa amagaambo aga, mbone kumulamya.

9 Náho yaángaambila aáti, “Leka! Ínye neenye ndi omuzáana muzeenzi waawe hamo na abeek-iliza bazeenzi baawe ababáasi, na abáandi bóona áabo abalikweékomya empola ze echitabu echi. Mbwéenu omulámye Múungu weényini weénka!”

10 Niho maléeka ogwo yaángaambila aáti, “Otabiseleka ebigaambo ebi byo obubáasi ebili omu chitabu echi, habwo kuba góona áago agagaambilwe omwo nigakolwa óobu nyini zuba zuba.

11 Mbwéenu, omuuntu óogwo ali omuzilwa, na agume kukola obuzilwa, no óogwo alikukola obulofo, na agume kukola obulofo, no muuntu óogwo alikukola amazima, na agume kukola amazima, no omuuntu omutakatífu, na agume kuba omutakatífu.”

12 Yeézu naagaámba, “Léeba! Niinyiza bwaangu, ne empeéla yaanze eli hamo neenye, mbone kuliha buli muuntu kwiingana ne ebikolwa byoómwe.

13 Ínye nínye Alufa na Omega,* owa Mbele no owo Kuheleeluka, Obutaándiko no Omuhélo.”

14 Beena omugisa abalikufula ebizwáalo

* **22:13 22:13 Alufa na Omega:** Omu Chiyunani, *Alufa* ne enyuguta yo obutaándikilo omu nyúguta ze Chiyunani. *Omega* ne enyuguta yo omuhélo.

byáabo,[†] kuba babone amazima go kuguzeendela ogwo muti ogutuha obulami no kutaaha echo chikaali kulabila amaléembo gaácho no kulya emisumo yo omuti gwo obulami.

¹⁵ Okwo ahéelu ye echo chikaali ziliyo eémbwa, abalozi, abaseégu, abéesi, abalikulamya ebisusano, na abáandi bóona abalikweenda ebisuba no kugaamba ebisuba.

¹⁶ “Íinye, Yeézu, naámusiíndika maléeka waanze kusiinza amagaambo aga habwe ekelezia. Íinye níinye Echitáko ne Enzáalwa ya Daudi, na níinye enyenyéezi ye enchaákala elilikweengelela.”

¹⁷ Omwooyo gwa Múungu na chisweélwa wo Omutaámmbwa nibagaamba, “Ííza!” Na buli muuntu alikuhulila echi, na agaámbe, “Ííza!” Ayina iliho na ayize, na alikugéenda na atwaále améenzi agatuha obulami busa.

Okuhanwa kwi ihelezo

¹⁸ Niimmusiínza buli muuntu alikuhulila ebiagaambo byo obubáasi ebili omu chitabu echi: Omuuntu weena weena kaálaayoongela omwo choóna chóona, Múungu alyaámwoongela ennáku ezaandikilwe omu chitabu echi.

¹⁹ Omuuntu weéna wéena kaleehamo omwo choóna chóona omu bigaambo byo obubáasi bwe echitabu echi, Múungu alamwiihiláho egabo yoómwe yo kulya emisumo yo omuti ogutuha obulami no kutuula omuli echo chikaali

[†] **22:14 22:14 Beena omugisa abalikufula ebizwáalo byáabo:** Abaantu abo abasiingile ebyo ebyaágalo bikulu, bafuzile enkaanzu záabo omu nságama yo Omutaámmbwa no kuzéeza butúnu.

echitakatíifu, éecho empoláze zaandikilwe omu chitabu echi.

²⁰ Na weényini óogwo alikusohoza obweéyatuzi bwoómwe habwa amagaambo aga naagaámba aáti, “Mazima, niinyíza bwaangu.”

Amina. Íiza, Mukáma Yeézu!

²¹ Embabazi yo Omukáma Yeézu eébe hamo neemwe mwéena. Amina.

Endagano Eénsha omu Chiziinza
Portions of the Holy Bible in the Zinza language of
Tanzania: Endagano Eénsha omu Chiziinza (New
Testament+)

copyright © 2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Zinza)

Contributor: Wycliffe USA

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 10 Jul 2025 from source files dated 10 Jul 2025

ec04e043-ebb2-5393-a814-029b879f102a